

MINISTARSTVO ZA BRIGU O PORODICI I DEMOGRAFIJU

**NACIONALNA STUDIJA O STAVOVIMA O BRAKU, PORODICI I
REPRODUKTIVNOM ZDRAVLJU, KAO I SEKSUALNOM PONAŠANJU I
UZNEMIRAVANJU SREDNJOŠKOLACA U REPUBLICI SRBIJI**

BEOGRAD, maj 2023. godine Zahvalnost

Zahvaljujemo se Ministarstvu prosvete Republike Srbije koje je pružilo podršku i odobrilo sprovođenje istraživanja. Posebno se zahvaljujemo direktorima srednjih škola koji su prihvatili učešće u istraživanju i organizovali sprovođenje istraživanja, nastavnicima koji su pomogli anketarima svojim prisustvom i stručnom podrškom da se istraživanja sprovedu bez incidenata i u savršenom korektnom odnosu i disciplini, roditeljima koji su dali saglasnost da maloletni učenici budu uključeni u istraživanje, kao i učenicima koji su dobrovoljno i odgovorno pristupili popunjavanju uputnika.

Veliku zahvalnost dugujemo svim zaposlenima u Ministarstvu za brigu o porodici i demografiju koji su dobrovoljno i sa puno entuzijazma pristupili terenskom radu u cilju sakupljanja podataka, kao i onima koji su u kratkom vremenskom periodu sve podatke iz popunjenih upitnika korektno uneli u SPSS bazu podataka.

UVOD

Zdravlje mladih je prepoznato od strane nacionalnih i međunarodnih organizacija, kao i od strane Evropske unije, kao prioritetni cilj u svrhu omogućavanja blagostanja i napretka društva.

Rađanje dece, neposredno utiče na povećanje broja stanovnika i poboljšanja njegove starosne strukture. Nedovoljno rađanje, pre ili kasnije, vodi u depopulaciju i prekomerno starenje. Zato se stalnim unapređenjem mera populacione politike radi na kontinuiranom podsticanju rađanja i obezbeđivanju što boljih uslova života kako za porodicu, tako i za svako rođeno dete.

U razvijenom svetu, pojedinci kreiraju svoj život prema sopstvenim potrebama i mogućnostima koje im pružaju državne politike i referentna ljudska prava, pa se deca rađaju u braku i van njega,

u kohabitacijama, u toku studija, pre braka, posle razvoda, itd., a samo roditeljstvo je izraz samorealizacije i žene i muškarca. Svaka žena i muškarac imaju pravo da odluče o broju dece koje žele da imaju, kada žele da se dete rodi, kao i s kim žele da zasnuju porodicu.

Savremena porodica nije više bračna zajednica u kojoj je otac hranilac porodice a majka osoba koja se stara i brine o deci. Sve se više praktikuju raznovrsni alternativni životni stilovi u uslovima porasta razvoda, produženog životnog veka, velike prostorne, profesionalne, socijalne mobilnosti, doživotnog obrazovanja i ličnog usavršavanja. Ono što se može primetiti to je da je kod mladih generacija popularan život izvan formalnog braka, eksperimentisanje sa partnerstvom, preispitivanje odnosa intimnosti. Transformacija porodice uticala je da se povećava broj rođenih van braka, ali ne samo zbog pada broja rođenih u braku, već i zbog porasta broja vanbračnih rađanja.

Roditeljstvo je izrazito odgovoran i složen zadatak u životu svakog pojedinca. Biti dobar roditelj je snažan lični motiv, ali i ogromna obaveza koju prati društveni pritisak. Posledice nesnalaženja u roditeljskoj ulozi su vrlo ozbiljne i za dete, ali i za odraslu osobu. Snažan društveni pritisak da se bude „savršena majka” dovodi do dodatnog opterećenja zaposlenih majki i potrebe da se muškarac uključi u poslove oko dece i kuće, odnosno staranja i domaćinstva. Postoje brojna istraživanja koja pokazuju da od stepena postignute bliskosti (otvorenosti i komunikacije u braku) i zadovoljstva/sreće u braku zavisi u kojoj će meri supružnici deliti i roditeljske uloge i odgovornosti, a zavisiće i kvalitet života deteta. To je jasan dokaz zašto treba raditi na bračnom/partnerskom odnosu, posebno u funkciji roditeljstva.

Smanjenje troškova podizanja dece i povećanje raspoloživog dohotka porodice kroz različite vrste jednokratnih i periodičnih davanja trebalo bi da dovede do povećanja fertiliteta i unapredi kvalitet života. Tu je i veoma teško usklađivanje obrazovne i porodične tranzicije. Zaposleni roditelji koji imaju dete školskog uzrasta se suočavaju sa velikim izazovima s obzirom na način odvijanja nastave koja uključuje specifičnu satnicu, smene, duge raspuste, neradne dane i sl., koji najčešće nisu usklađeni sa radom organizacija.

Promocija zdravlja je važna jer je zdravstveno stanje pojedinaca i društvene zajednice određeno interakcijom pozitivnih (podsticajnih i zaštitnih) i negativnih (ugrožavajućih) faktora koji deluju tokom života. Povoljan uticaj na opšte zdravlje i reproduktivnu funkciju imaju zdrava životna sredina, umerena i raznovrsna ishrana koja je primerena životnom dobu, fizička aktivnost, dok štetno deluju sedentaran način života, gojaznost, stres, pušenje, zloupotreba alkohola i drugih psihoaktivnih supstanci.

Rizično seksualno ponašanje može imati dugoročne, neželjene i teške posledice po zdravlje, a uključuje rano stupanje u seksualne odnose, seksualne odnose sa slučajnim partnerima, seksualne odnose pod uticajem psihoaktivnih supstanci, nekorišćenje kondoma u cilju zaštite od polno prenosivih infekcija, odbijanje vakcine protiv HPV infekcije i neprimenjivanje pouzdanih metoda kontracepcije. Neke od brojnih posledica su razvoj polno prenosive bolesti, neželjene trudnoće, sterilitet, pobačaj, mrtvorodenost, kongenitalne malformacije ploda, kao i niza drugih posledica po fizičko i mentalno zdravlje.

Reproduktivno zdravlje može se unaprediti odlaganjem početka seksualne aktivnosti do postizanja relativne telesne i psihosocijalne zrelosti, bezbednim seksualnim ponašanjem, planiranjem trudnoće uz pomoć savremene kontracepcije i redovnim preventivnim pregledima. Ipak, obrazovanje u pogledu sticanja sposobnosti za očuvanje i unapređenje opšteg i reproduktivnog zdravlja smatra se jednim od najvažnijih pokretača promene individualne i društvene svesti koja vodi usvajanju zdravih životnih navika i bezbednih oblika seksualnog ponašanja. Pozitivni efekti ulaganja u opšte i reproduktivno zdravlje stanovništva su višestruki i stvaraju dobru osnovu za bolji rast i razvoj potomstva, odnosno budućih generacija jednog društva.

CILJEVI ISTRAŽIVANJA

Glavni cilj istraživanja sprovedenog od strane Ministarstvo za brigu o porodici i demografiju je da se, na osnovu reprezentativnog uzorka stanovništva, sagledaju stavovi srednjoškolaca po pitanju braka, porodice i reproduktivnog zdravlja, kao i seksualnog ponašanja i uznemiravanja kako na nivou Republike, tako i na nivou četiri regiona (region Vojvodina, Beogradski region, region

Centralna Srbija, region Kosovo i Metohija). U osnovi istraživanja je sagledavanje kako mladi doživljavaju svoje reproduktivno i seksualno zdravlje, da li postoji seksualno uznemiravanje, do koje mere mladi koriste preventivne mere, kako se brinu o svom zdravlju, kako sagledavaju značaj i ulogu porodice u svom budućem životu, kao i šta misle o braku. Pored toga cilj istraživanja je da se prema dobijenim rezultatima unaprede postojeće i razviju nove strategije i programi po pitanju reproduktivnog i seksualnog zdravlja i planiranja porodice.

METOD

Etički i pravni aspekti istraživanja

Istraživanje je sprovedeno kao studija preseka (engl. *cross-sectional study*). Sprovedenje studije odobrio je Etički odbor Ministarstva za brigu o porodici i demografiju, a pisani informisani pristanak za učešće u studiju je dobijen od svakog učenika uključenog u studiju.

Etički standardi u ovom istraživanju su u skladu sa međunarodnom Helsinškom deklaracijom (engl. *Declaration of Helsinki*) koja je 1964. godine usvojena na Generalnoj skupštini Svetskog medicinskog udruženja, a unapređena amandmanima zaključno sa 2013. godinom, kao i zakonodavstvom Republike Srbije. U cilju poštovanja privatnosti srednjoškolaca uključenih u istraživanje i poverljivosti informacija prikupljenih o njima, preduzeti su svi neophodni koraci u skladu sa Opštom regulativom o zaštiti podataka o ličnosti (engl. *General Data Protection Regulation*), novim evropskim pravnim okvirom koji propisuje način korišćenja podataka o ličnosti građana, kao i sa nacionalnim Zakonom o zaštiti podataka o ličnosti, Strategijom zaštite podataka o ličnosti i Zakonom o zvaničnoj statistici uz primenu načela statističke poverljivosti.

Srednjoškolci su dobili sve informacije o sadržaju i cilju istraživanja, kao i o svojim pravima da dobrovoljno pristupaju istraživanju i da su upitnici anonimni. Takođe, imali su mogućnost da se dodatno obaveste o svim aspektima istraživanja postavljanjem pitanja pre deljenja upitnika. Potpisan informisani pristanak za učešće u istraživanju dobijen je od svakog srednjoškolca. Baze podataka su zaštićene, a rezultati istraživanja su objavljeni u agregiranom obliku čime je u potpunosti obezbeđena tajnost individualnih podataka.

Vremenski period prikupljanja podataka

Istraživanje je sprovedeno tokom marta i aprila 2023. godine u odabranim srednjim školama u pet regiona na teritoriji Republike Srbije.

Plan uzorka

Izbor škola je realizovan po principu stratifikovanog višestapnog uzorkovanja, a kao uzorački okvir je korišćen spisak srednjih škola sa brojem učenika po razredima Ministarstva prosvete. Sve srednje škole su stratifikovane prvo prema četiri regiona (region Vojvodina, Beogradski region, region Centralna Srbija, region Kosovo i Metohija), a potom unutar ovih regiona u odnosu na tip naselja (gradsko/ruralno) i obrazovni profil škole (gimnazija/drugo). Iz svakog regiona je uključeno po osam srednjih škola (četiri iz ruralne i četiri iz urbane sredine), a škole su izabrane iz svakog stratuma metodom slučajnog izbora. Najmanje jedna škola iz ruralne i urbane sredine je bila gimnazija.

U istraživanje su uključeni samo učenici treće i četvrte godine srednje škole. Naime, u svakoj izabranoj državnoj školi anketirani su učenici iz najviše dva razreda treće i dva razreda četvrte godine. Izračunata minimalna veličina uzorka za svaki region je 302, a zbog potencijalnog odbijanja učestvovanja u studiji broj ispitanika je povećan za 20% i veličina uzorka je tada iznosila 360. Procenjena minimalna veličina uzorka za sva četiri regiona zajedno je 1.440 srednjoškolaca.

Kriterijumi za uključivanje i isključivanje ispitanika

Kriterijum za uključivanje ispitanika u studiju su: pisani informisani pristanak da učenik želi da bude uključen u istraživanje, za učenike sa 16 godina pisana saglasnost roditelja da dozvoljavaju da učenici učestvuju u istraživanju i da su u trenutku sprovođenja istraživanja bili u školi.

Kriterijumi za isključivanje ispitanika iz studije su: učenici sa posebnim potrebama, učenici privatnih škola, učenici koji nisu želeli da učestvuju u istraživanju i oni koji nisu dobili pisanu saglasnost svojih roditelja a imali su 16 godina.

Instrumenti istraživanja

Podaci od svih ispitanika prikupljeni su upitnikom. Upitnik korišćen u ovom istraživanju je kreiran na osnovu rezultata najnovijih naučnih istraživanja u oblastima braka, porodice, reproduktivnog i seksualnog zdravlja, kao i seksualnog uznemiravanja. Prema preporukama recezenata iz Ministarstva prosvete izvršena je korekcija upitnika sa ciljem da se upitnik što više prilagodi srednjoškolicima. Potom je sprovedeno pilot istraživanje na 18 studenata Medicinskog fakulteta Univerziteta u Beogradu. Rezultati ovog pilot istraživanja su pokazali da je dužina popunjavanja upitnika oko 20 minuta, kao i da određena pitanja treba korigovati u cilju njihovog boljeg razumevanja od strane srednjoškolaca. Upitnik se sastoji iz pet delova: demografske karakteristike ispitanika, navike (životne navike ili stil života), emotivne veze i reproduktivno zdravlje, seksualno uznemiravanje i porodica i brak. Ukupan broj pitanja obuhvaćenih upitnikom je 81.

Proces obuke i rad na terenu

U cilju obezbeđivanja odgovarajućeg kvaliteta prikupljenih podataka, visoke stope odgovora srednjoškolaca i reprezentativnosti uzorka pre sprovođenja istraživanja na terenu organizovan je izbor članova tima za terenski rad. Potom je organizovana obuka za anketare za rad na terenu. Za neposrednu terensku realizaciju istraživanja formirano je četiri tima (za svaki region po jedan tim). Svaki tim se sastojao od dva člana, od kojih je jedan bio sa iskustvom u sprovođenju anketnih istraživanja. Za nadzor i kontrolu rada bio je zadužen jedan supervizor.

Praćenje i kontrola procesa istraživanja

Kontrolna sprovođenja istraživanja tokom svih njegovih faza podrazumevala je kontrolu uzorkovanja i kontrolu rada na terenu. Kontrola uzorkovanja je podrazumevala praćenje rada anketara pri procesu odabira srednjih škola i razreda. Kontrola rada na terenu obuhvatila je kontrolu popunjenih anketa i broja srednjoškolaca koji su popunili ankete od predviđenog broja ispitanika u svakoj izabranoj školi. Rezultati kontrole su pokazali da je procedura prikupljanja podataka završena adekvatno.

Učešće ispitanika u istraživanju i stopa odgovora

U Istraživanje je ukupno uključeno 2.456 srednjoškolaca. Od ukupno 2.520 srednjoškolaca koji su uključeni u istraživanje njih 2.456 je pristalo da učestvuje u istraživanju, tako da stopa odgovora iznosi 97,5%.

Način prikupljanja podataka

Učenici su popunjavali upitnike u prisustvu nastavnika i predstavnika Ministarstva za brigu o porodici i demografiju na početku ili na kraju časa. Pre samopopunjavanja upitnika srednjoškolci su bili informisani o cilju istraživanja i sadržaju upitnika, kao i da je upitnik anoniman i da imaju pravo da odbiju učešće u istraživanju i da postave bilo koje pitanje u vezi sa istraživanjem. Tokom sprovođenja istraživanja nije zabeležen nijedan incident.

Statistička analiza podataka

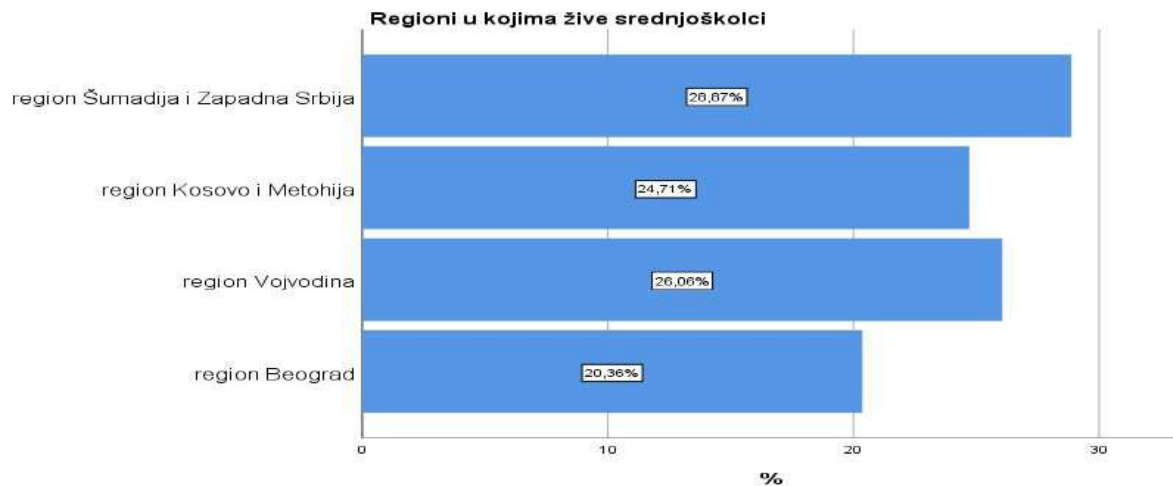
Podaci dobijeni upitnicima su uneti u elektronsku bazu podataka i potom analizirani. Za statističku obradu podataka korišćen je softverski paket SPSS (engleski: Statistical Package for Social Sciences) za Windows, verzija 22.0. (Chicago, IL, USA). Statistička značajnost postavljena je na nivo $p < 0,05$.

REZULTATI

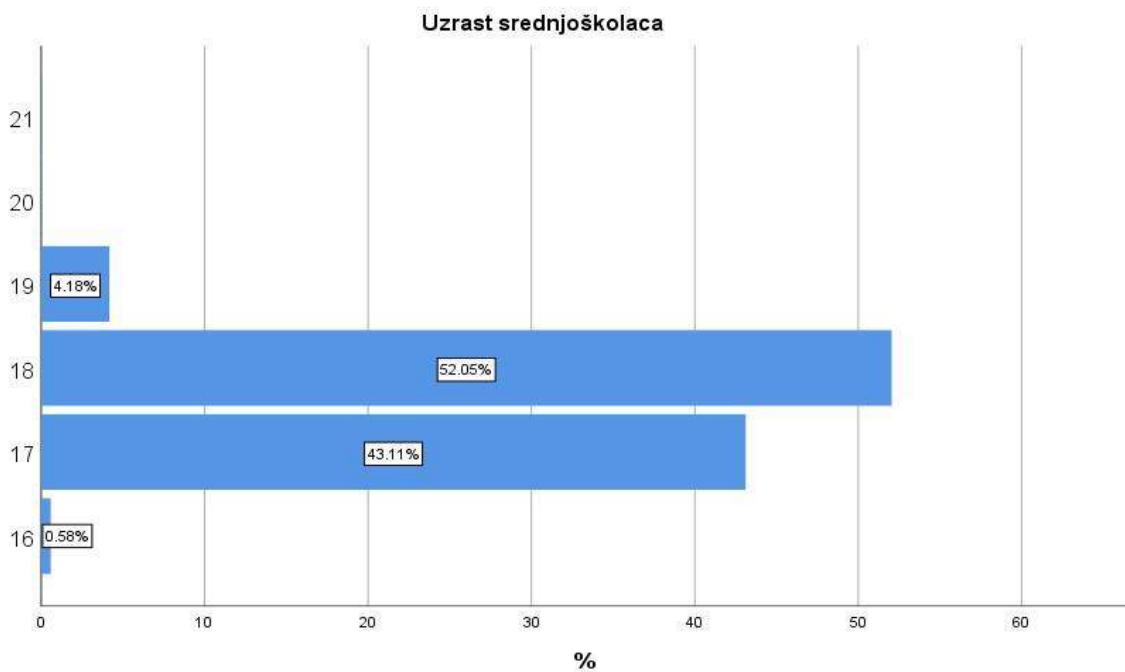
Ovim istraživanjem obuhvaćena su četiri različita aspekata života srednjoškolaca i oni su zasebno prikazani. U prvom delu analizirane su demografske karakteristike ispitanika, u drugom njihove navike, u trećem emotivne veze i reproduktivno zdravlje, četvrtom seksualno zanemarivanje, a u petom porodica i brak.

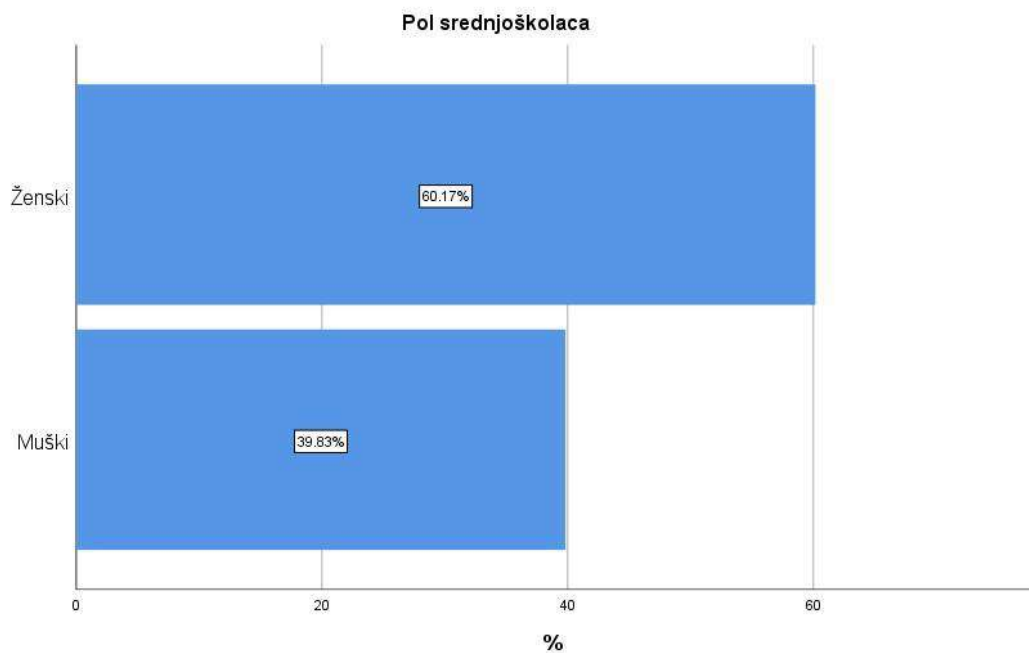
I DEMOGRAFSKE KARAKTERISTIKE SREDNJOŠKOLACA

Ovim nacionalnim istraživanjem obuhvaćeno je 2.456 srednjoškolaca i to sa najmanje 20% iz svakog od četiri regiona (region Vojvodina, Beogradski region, region Centralna Srbija, region Kosovo i Metohija).

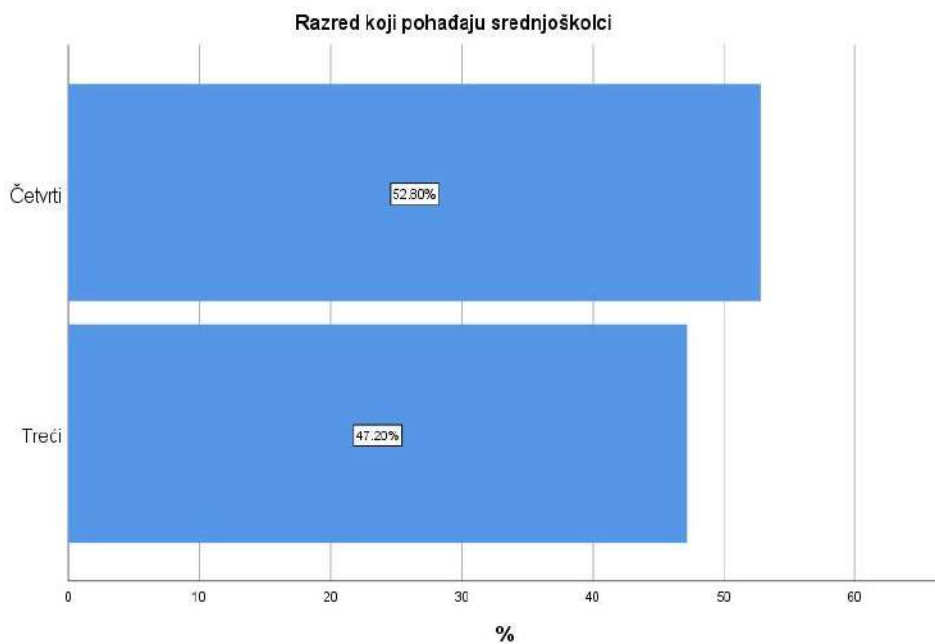

Od 2.417 srednjoškcolaca 95,2% su činili učenici koji su u trenutku sprovođenja istraživanja imali 17 i 18 godina. Prosečna starost svih srednjoškcolaca je bila $17,6 \pm 0,6$ godina. Medijana uzrasta je 18 godina. Najmlađi srednjoškcolac je imao 16, a najstariji 21 godinu.

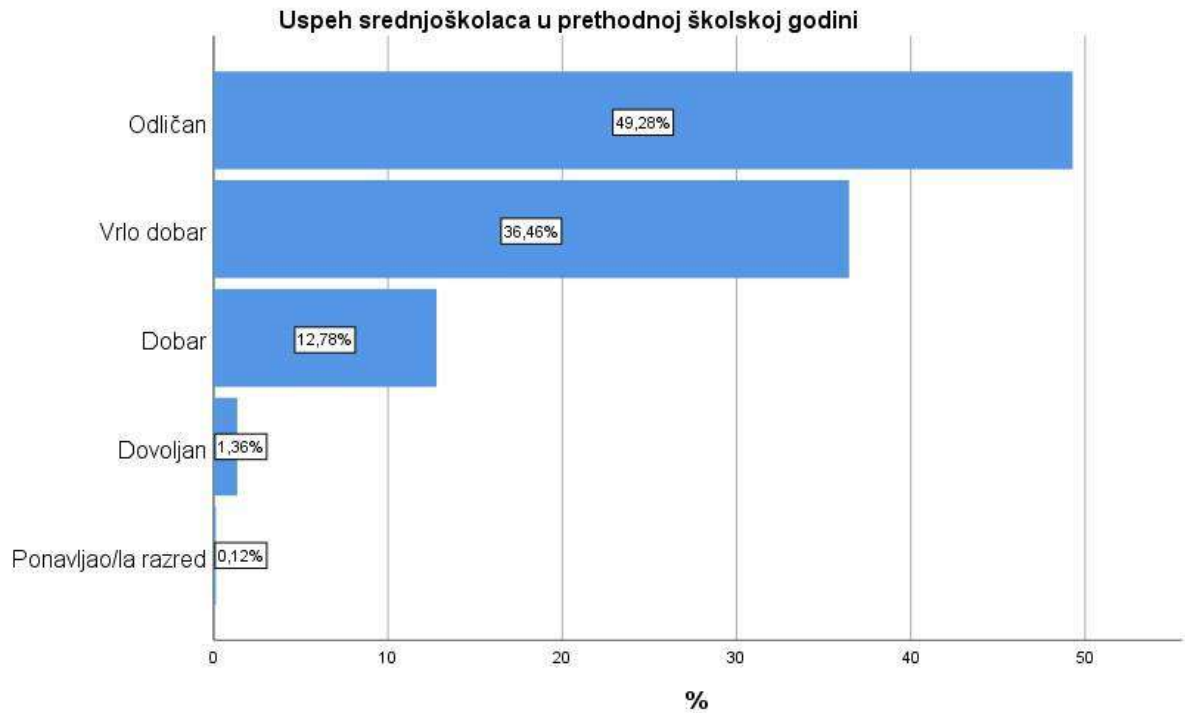

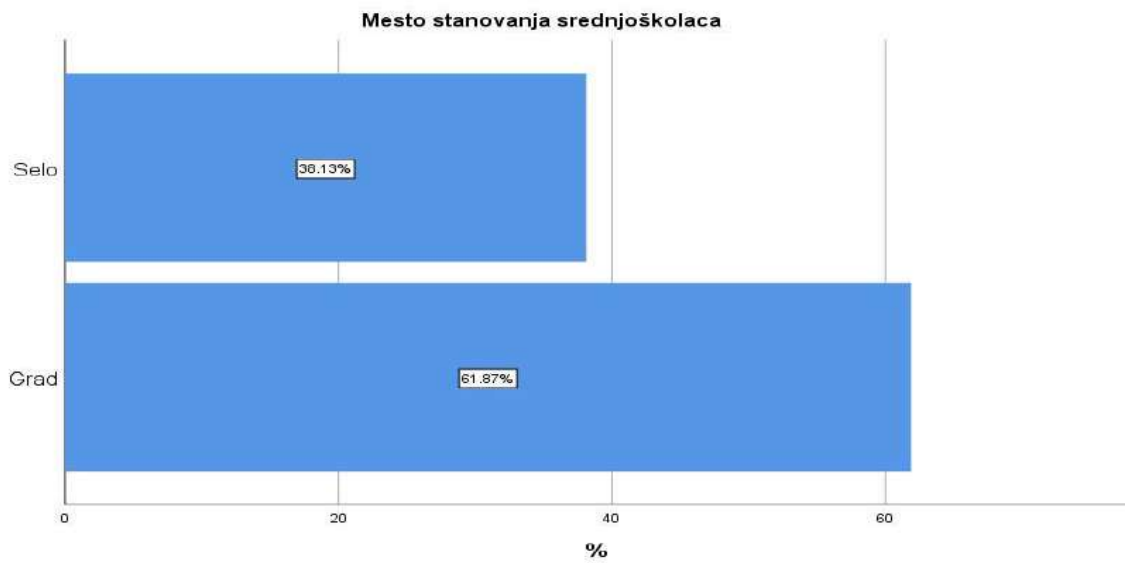
Od 2.417 srednjoškcolaca dečaci su činili 60,2% a devojčice 39,8%.

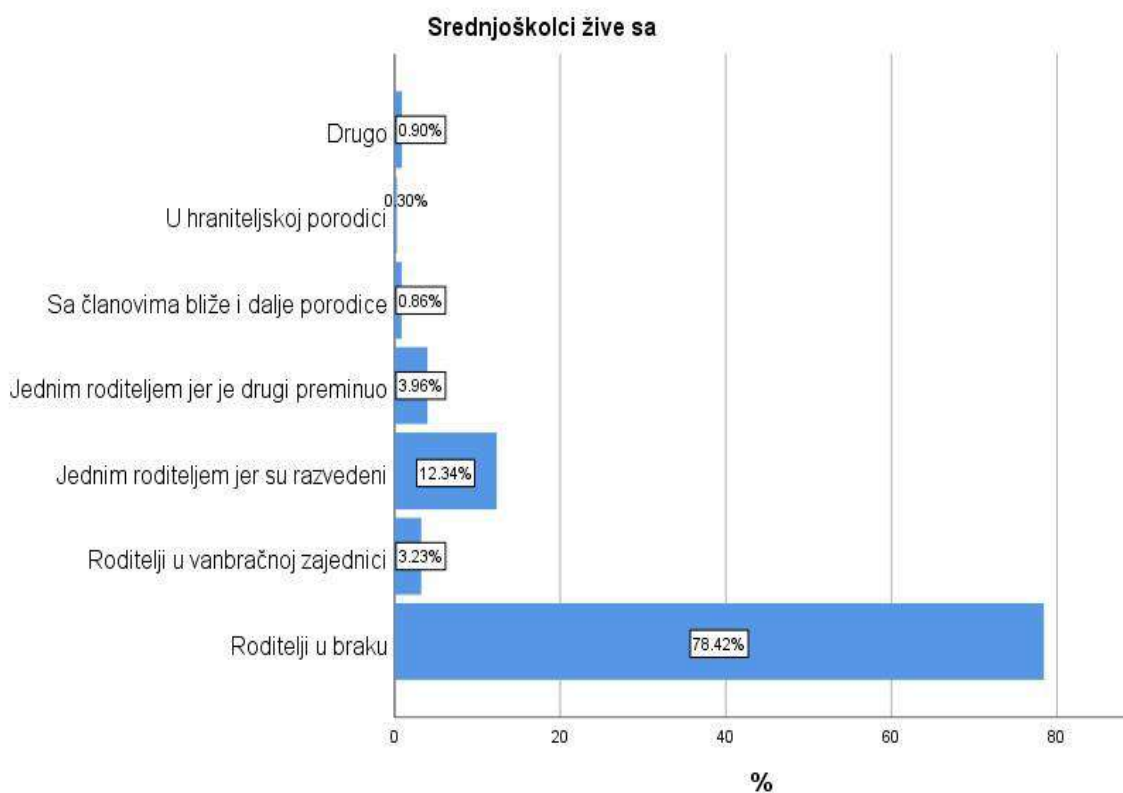
Među 2.337 ispitanika bio je približno sličan broj srednjoškcolaca III i IV razreda.

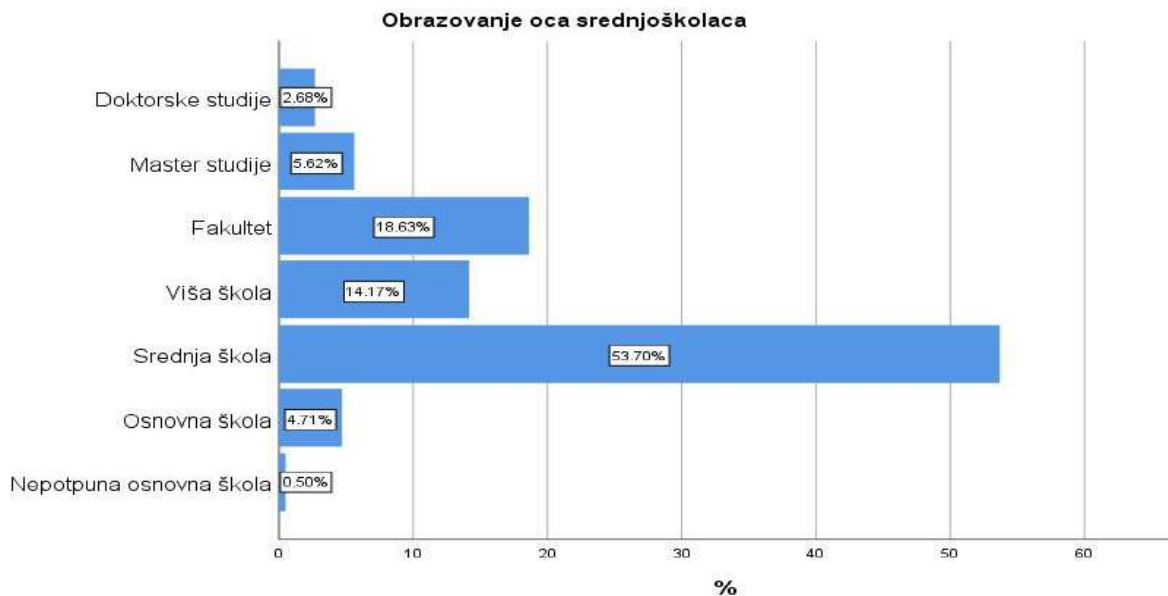
Od svih 2.433 srednjoškolaca, 49,3% je imalo odličan uspeh, 36,5% vrlo dobar, 12,8% dobar, 1,4% dovoljan, a 0,1% je ponavljalo razred.

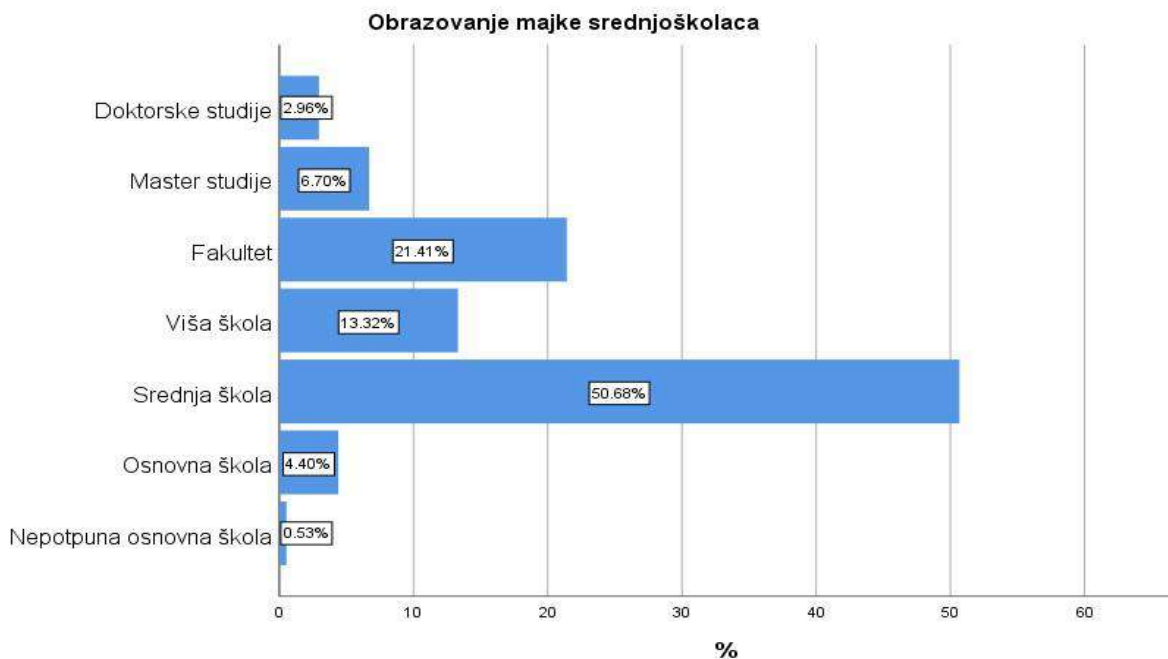
U odnosu na mesto stanovanja, 1506 (61,9%) srednjoškolaca je bilo iz gradske, a 928 (38,1%) iz seoske sredine.

Od 2.447 srednjoškolaca, 78,4% živi sa roditeljima koji su u braku, 16,3% sa jednim roditeljem zbog razvoda ili smrti jednog od roditelja, 3,2% u vanbračnoj zajednici, 0,9% sa članovima bliže i dalje porodice, a 0,9% u hraniteljskoj porodici. Među srednjoškolcima koji su naveli drugo bilo je najviše onih koji su naveli da žive sami, sa dečkom/devojkom i cimerom/cimerkom.

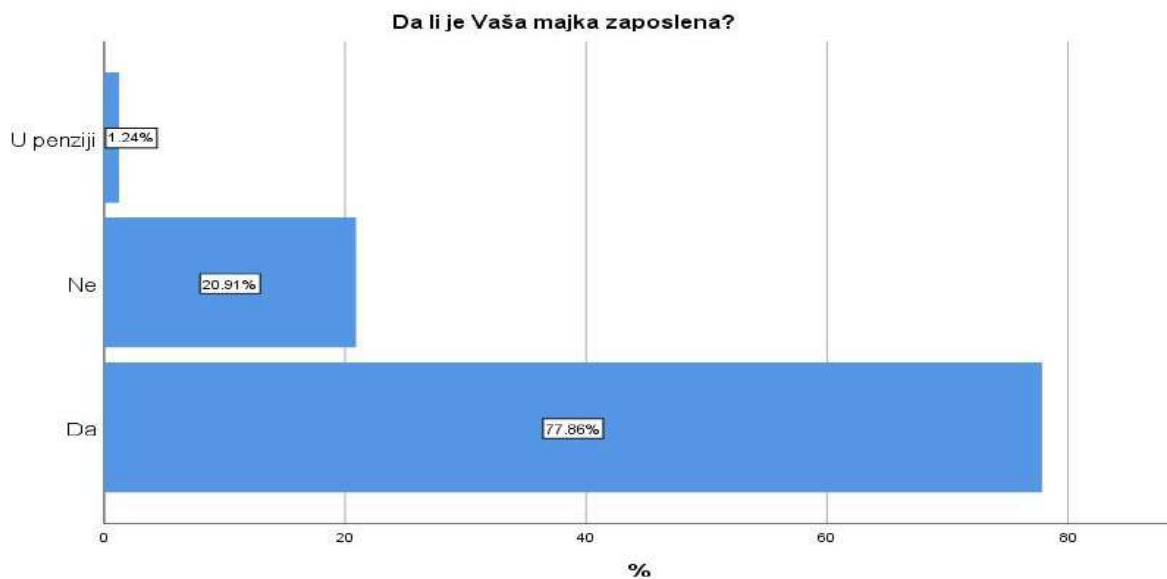
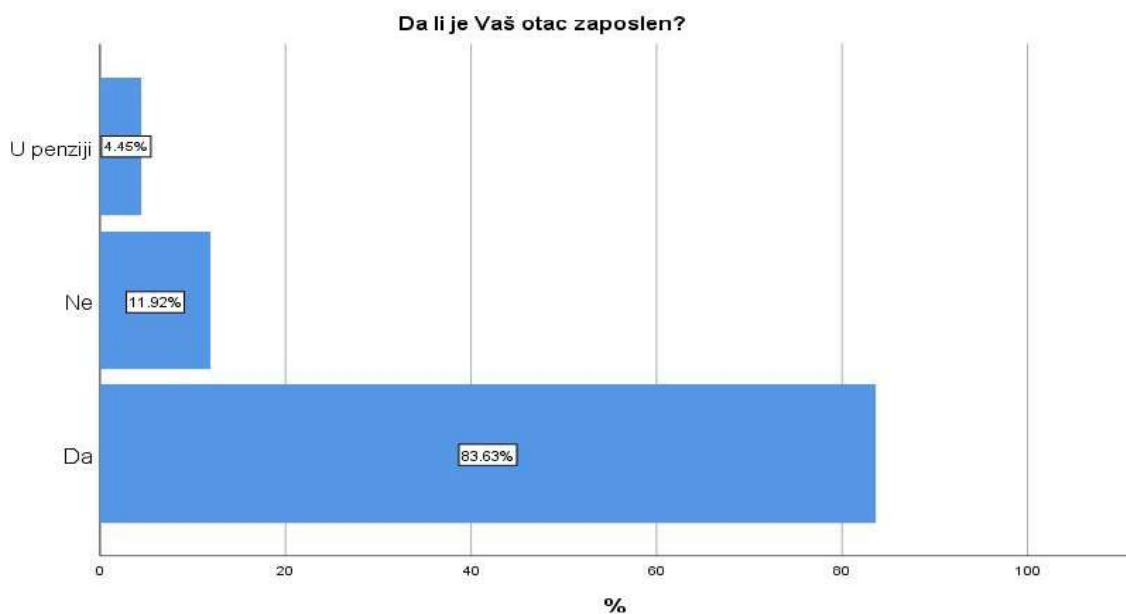

Najveći broj očeva srednjoškcolaca (1.300 tj. 53,7%) ima završenu srednju školu, 995 (41,1%) višu i visoku (uključujući doktorske i master studije), 114 (4,7%) osnovnu školu, a 12 (0,5%) nepotpunu osnovnu školu.

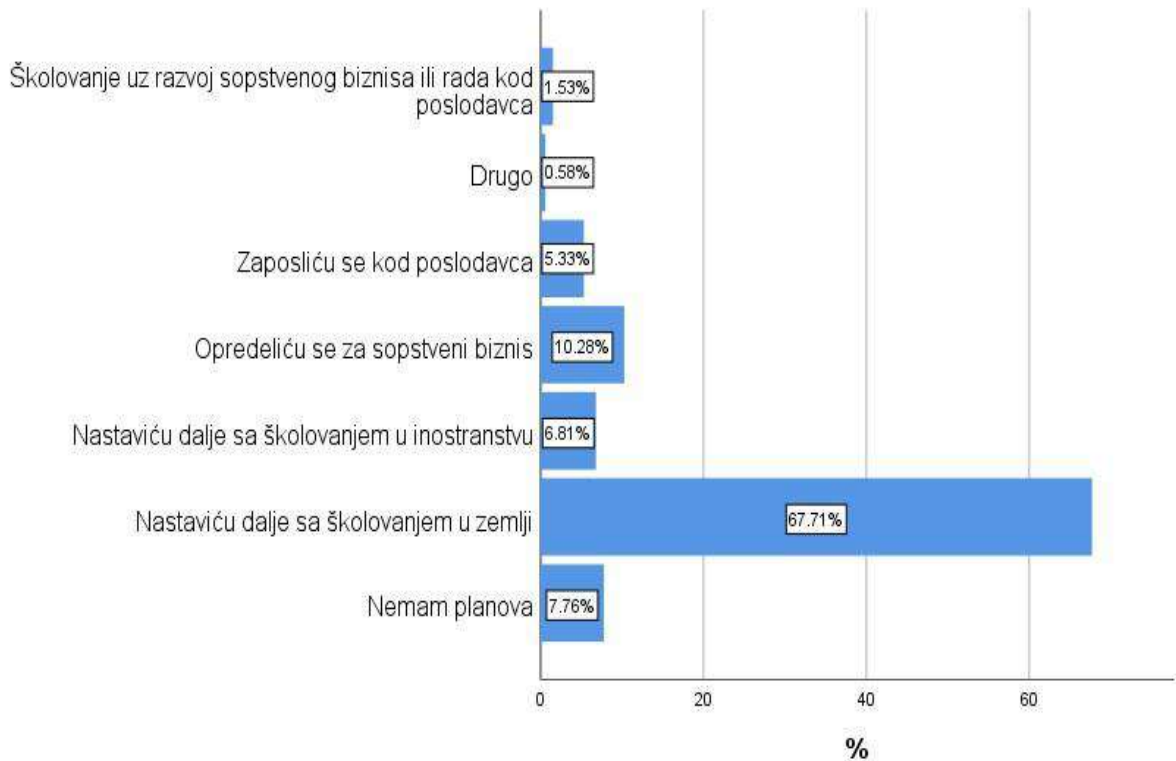
Najveći procenat majki srednjoškcolaca (1,233 tj. 50,7%) je imalo završenu srednju školu, 1084

(44,4%) višu i visoku školu (uključujući master i doktorske studije), 107 (4,4%) osnovnu školu, a 13 (0,5%) nepotpunu osnovnu školu.

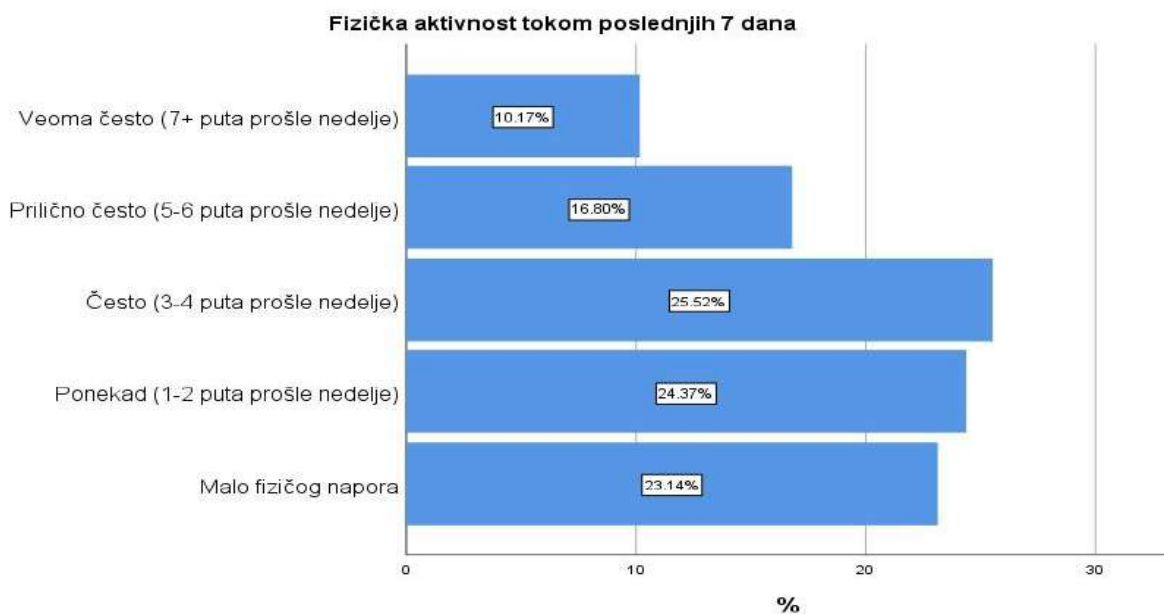
Zaposlenih očeva srednjoškolaca je nešto više od 4/5 (1993), a majki nešto manje od 4/5 (1888). Više je očeva (106 tj. 4,4%) nego majki (30 tj. 1,2 %) koji su u penziji.

Šta planirate nakon završetka srednje škole?

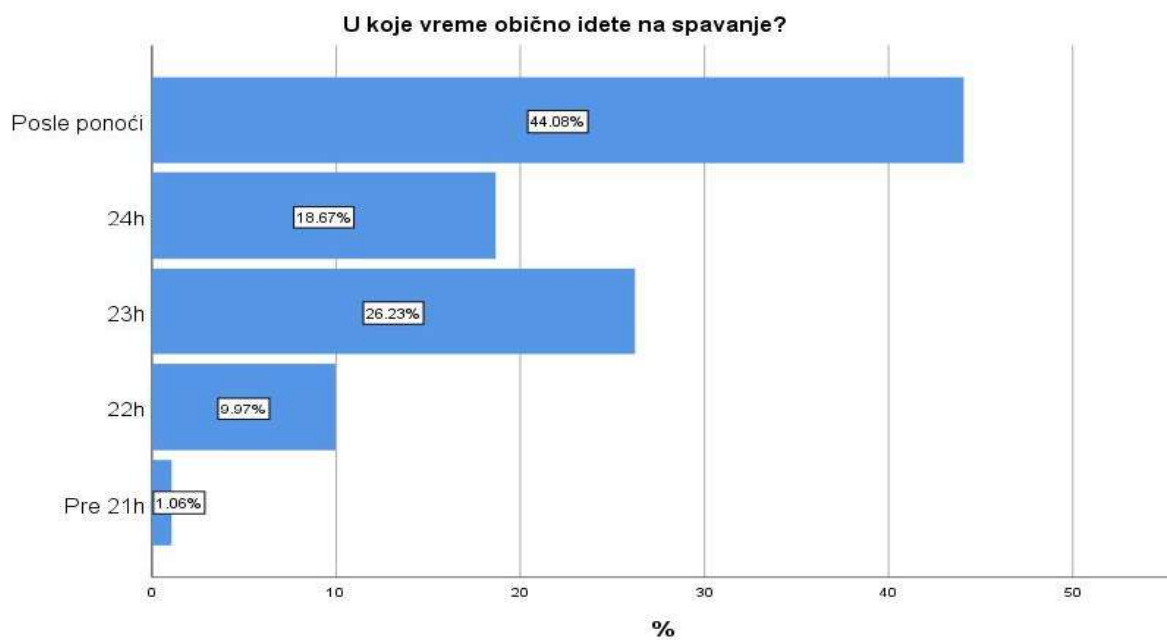

Od 2.422 srednjoškolca, najveći broj mladih posle završene srednje škole (76,0%) nastaviće sa školovanjem (67,7% u svojoj zemlji, 6,8% u inostranstvu i 1,5% školovaće se i radiće). Nema planove za dalju budućnost 7,8% srednjoškolaca. Posle srednje škole zaposliće se 15,6% mladih (10,3% sopstveni biznis i 5,3% zaposliće se kod poslodavca). Manje od 1% mladih je navelo da će se udati ili da će živeti od stečene imovine.

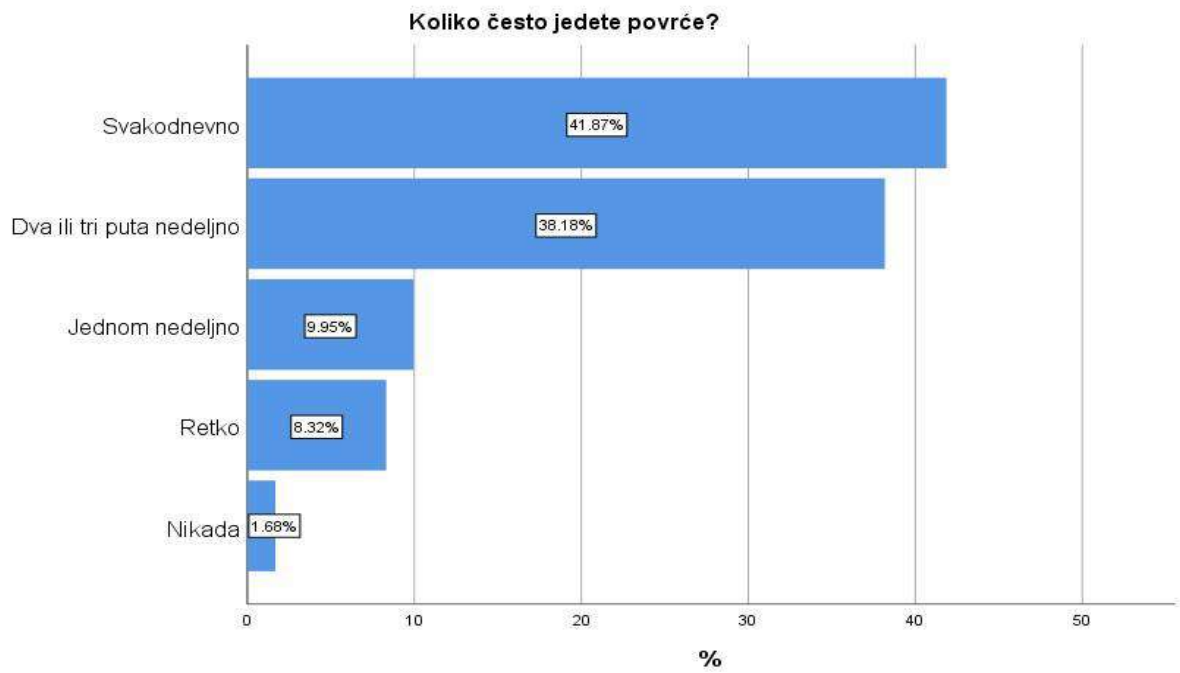
II NAVIKE SREDNJOŠKOLACA

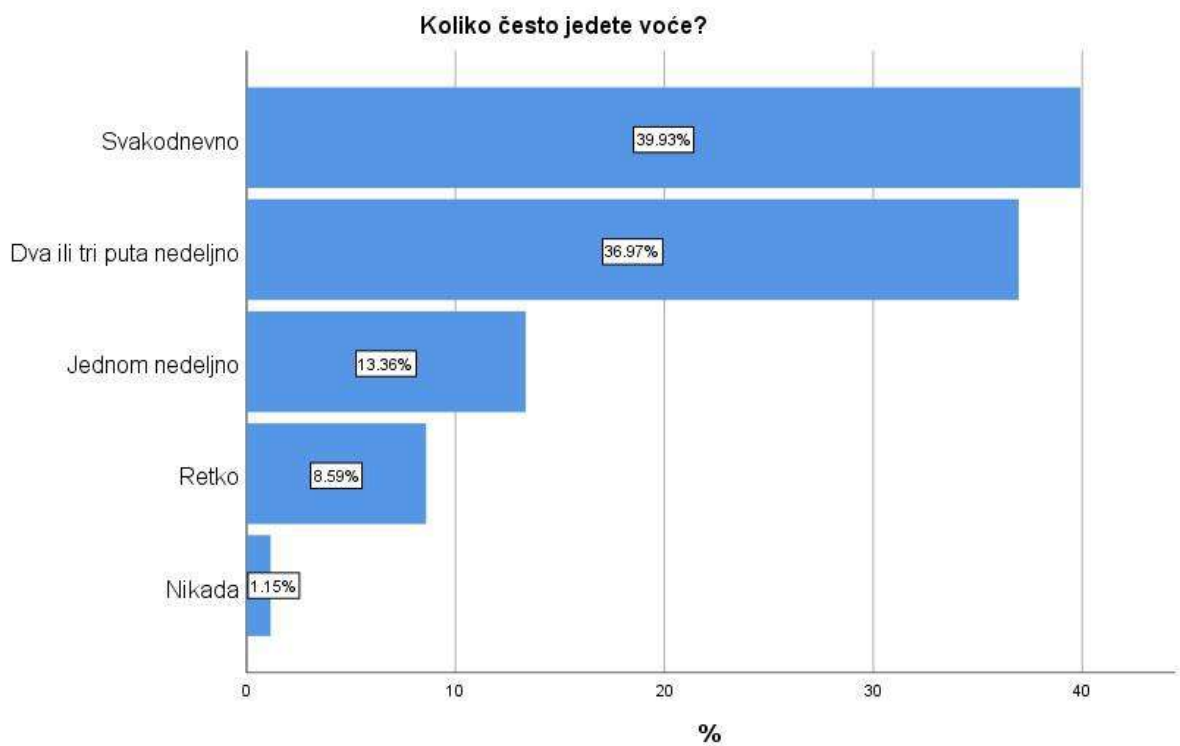
Od 2.429 ispitanika, fizičku aktivnost prilično često i često sprovodi oko $\frac{1}{4}$ srednjoškolaca, a često, ponekad ili malo 63% srednjoškolaca.

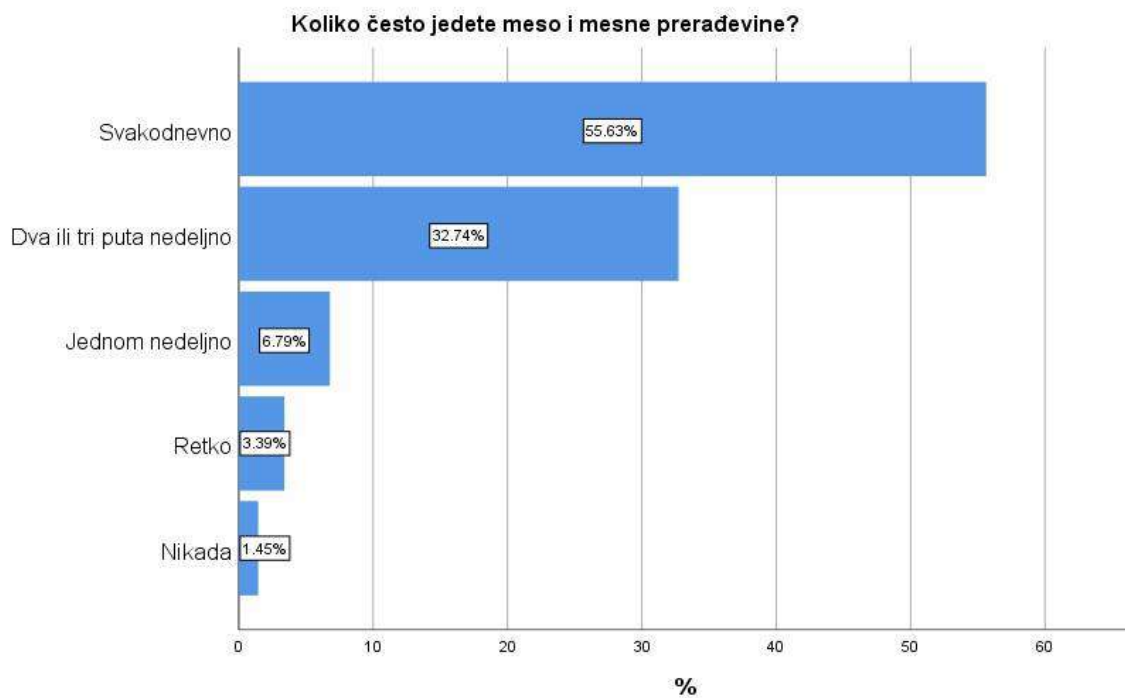
Od 2.448 srednjoškolaca, najveći procenat (44,1%) obično ide na spavanje posle ponoći, a najmanje pre 21h (1,1%) i u 22h (10,0%).

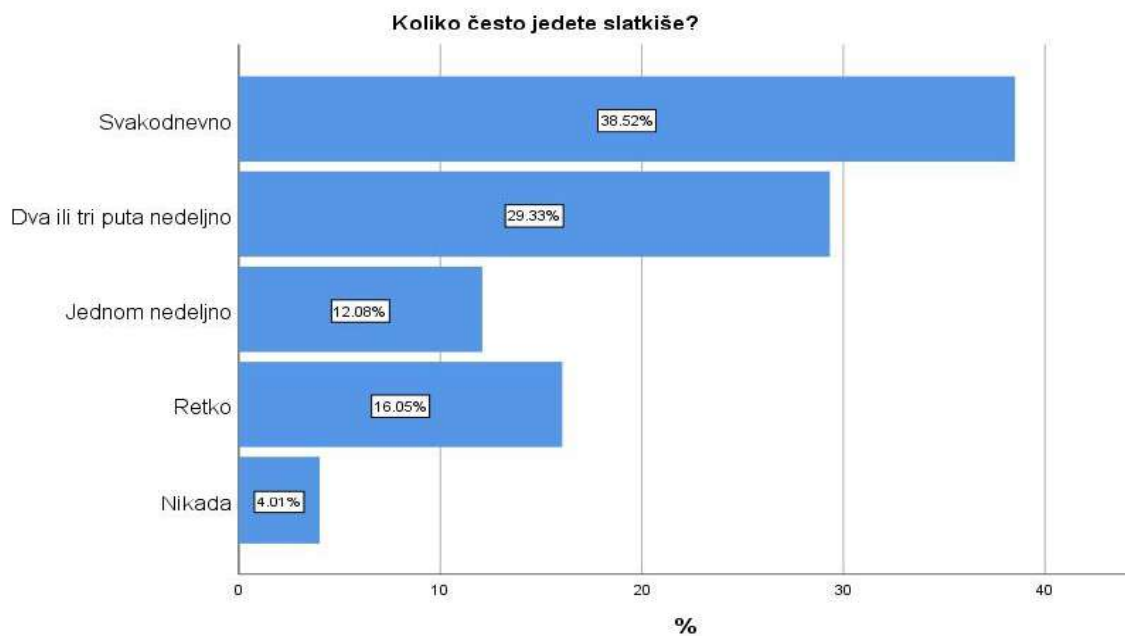
Od 2.441 srednjoškcolca, oko 42% svakodnevno konzumira povrće, a oko 10% retko ili nikad.

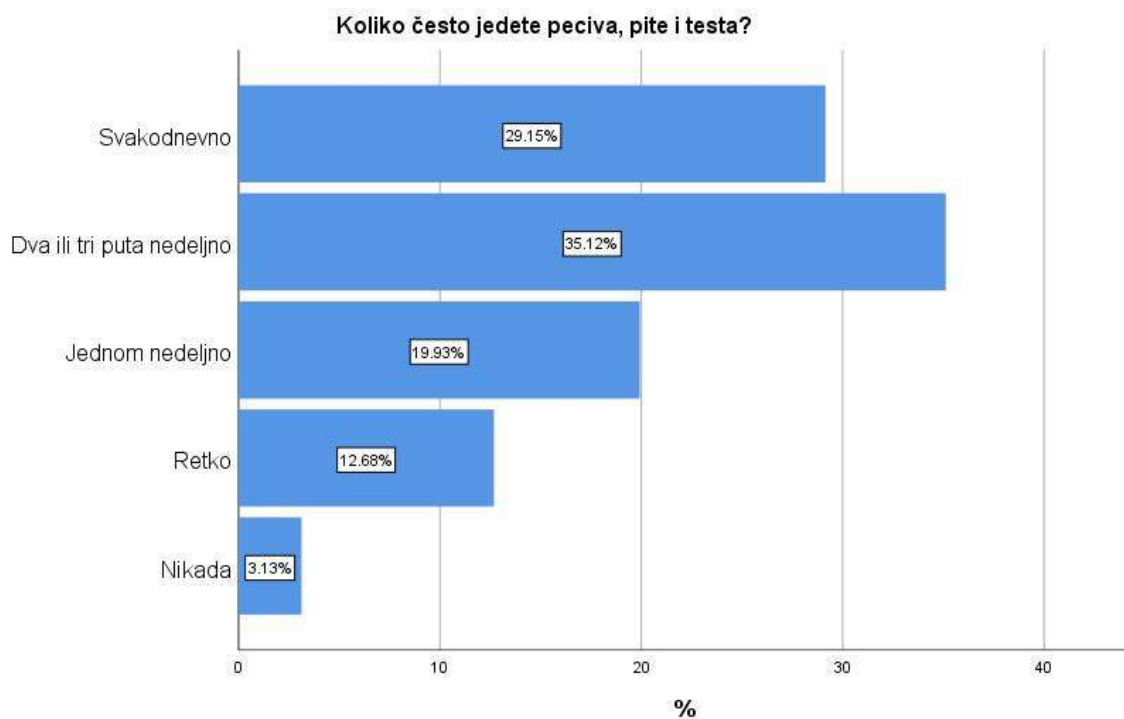
Od 2.416 srednjoškcolca, oko 40% konzumira voće svakodnevno, a oko 10% retko ili nikad.

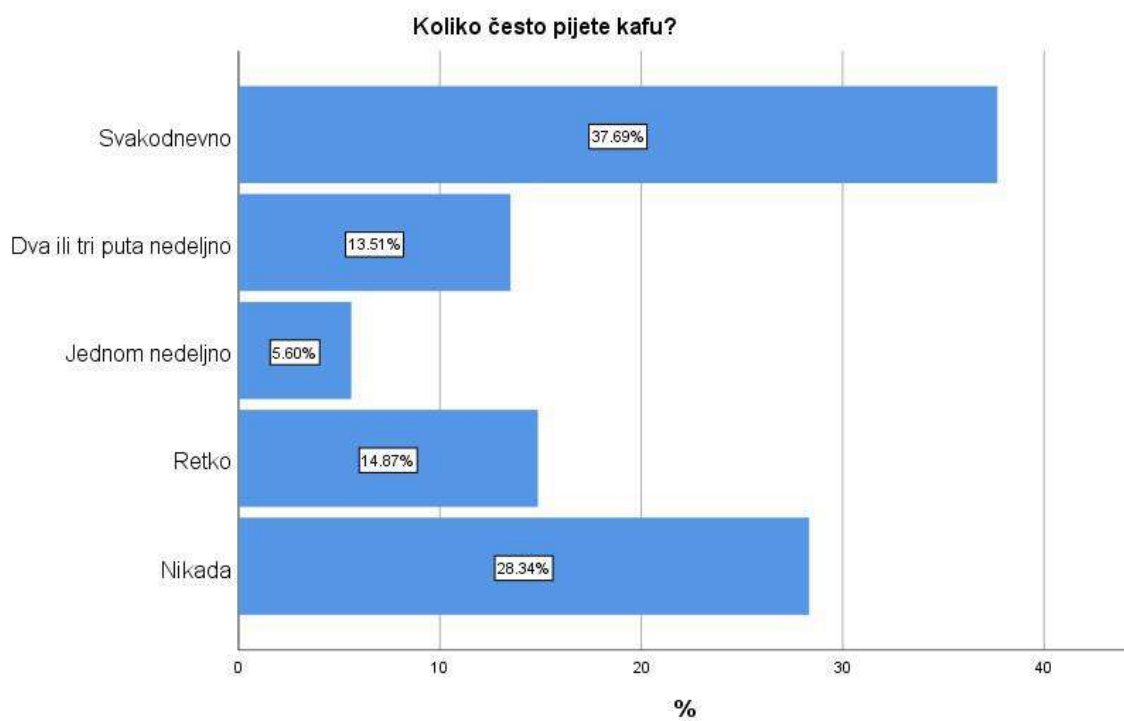
Od 2.416 srednjoškolaca, meso i mesne prerađevine svakodnevno konzumira 55,6%, a oko 5% retko ili nikad.

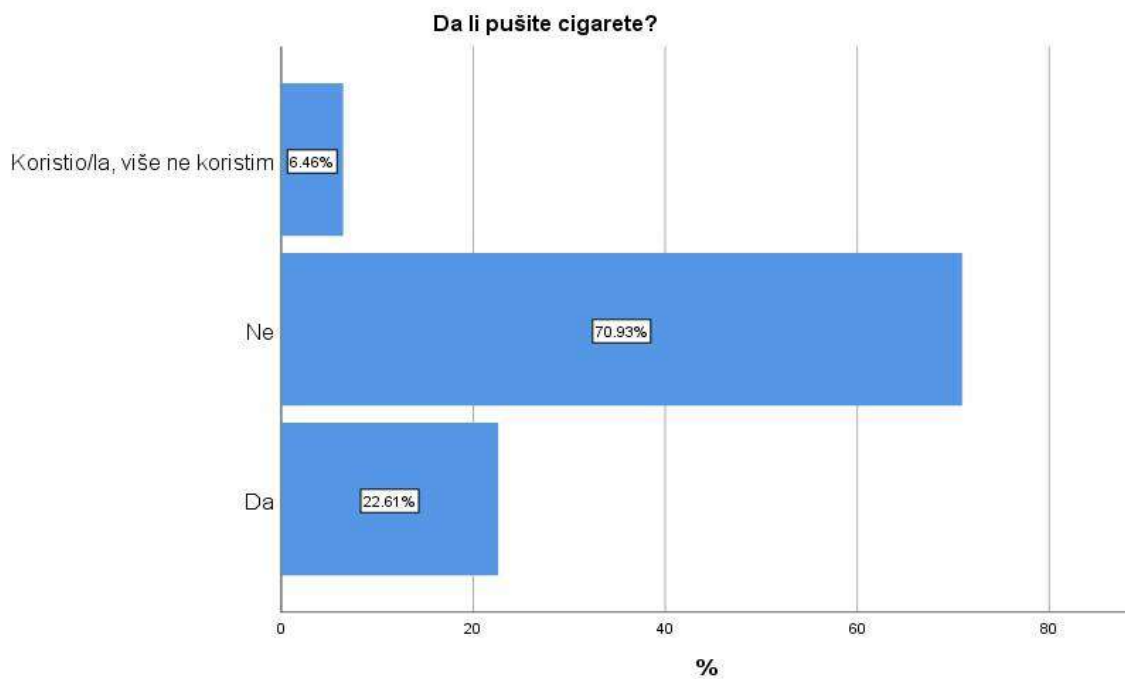
Od 2.417 srednjoškolaca, slatkiše svakodnevno konzumira 38,5%, a 20,1% retko ili nikad.

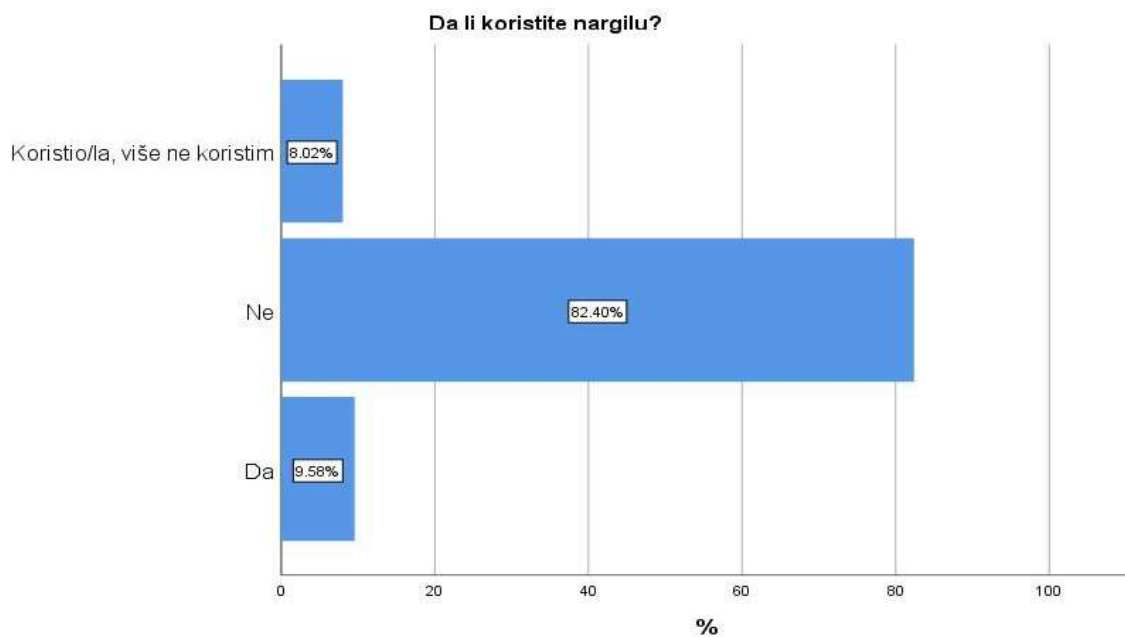
Od 2.429 srednjoškolaca, oko 30% srednjoškolaca svakodnevno konzumira peciva, pite i testa, a 15,8% retko ili nikad.

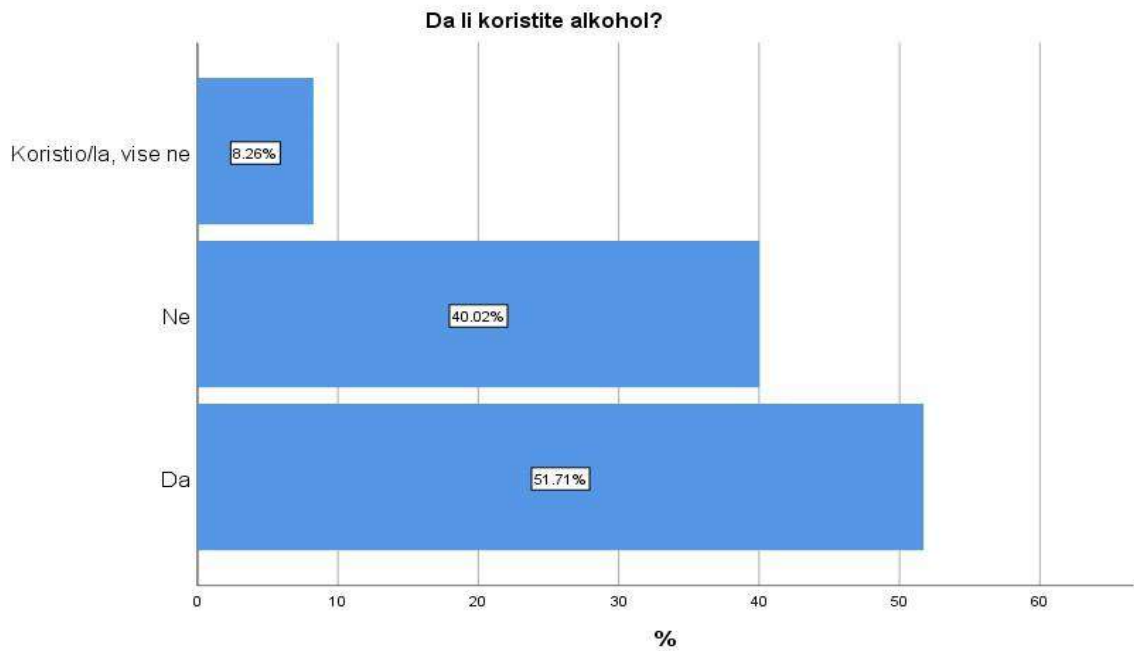
Od 2.428 srednjoškolaca, kafu svakodnevno konzumira 37,7%, a 28,3% je ne pije.

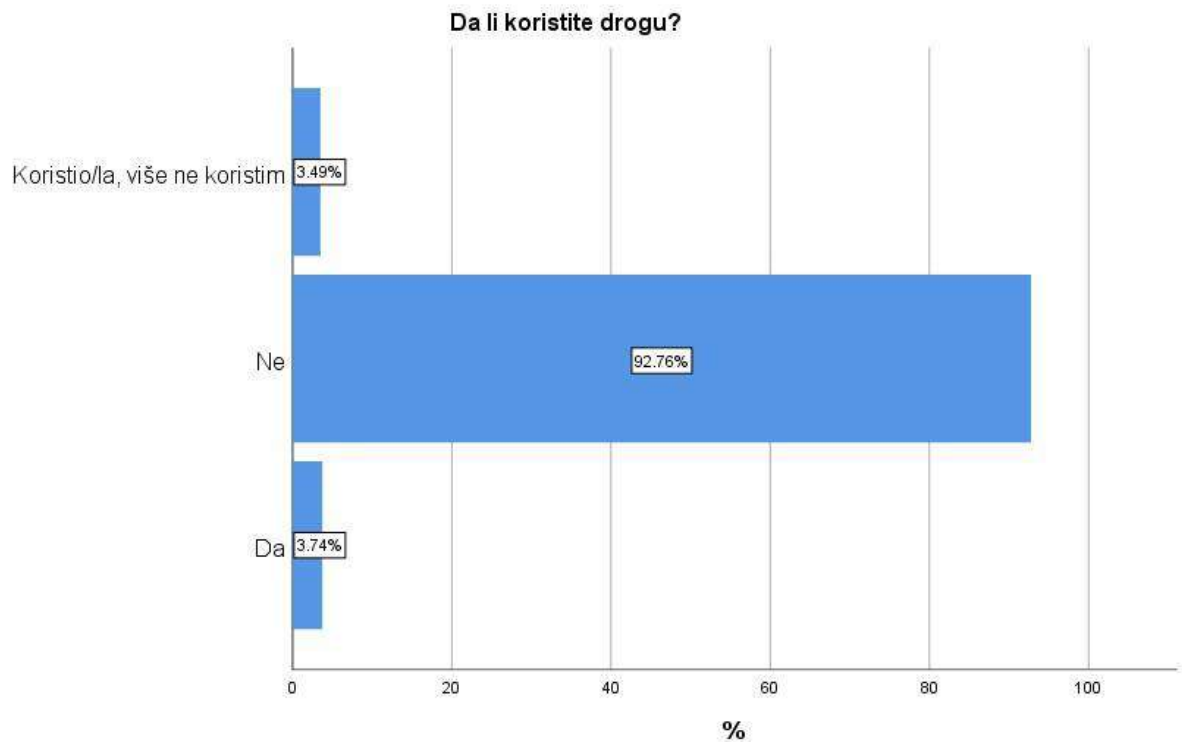
Od 2.415 srednjoškolaca, oko 1/5 su sadašnji pušači, a 6,5% bivši pušači.

Od 2.381 srednješkcolca, nargilu koristi oko 10%, a oko 8% je ranije koristilo nargilu.

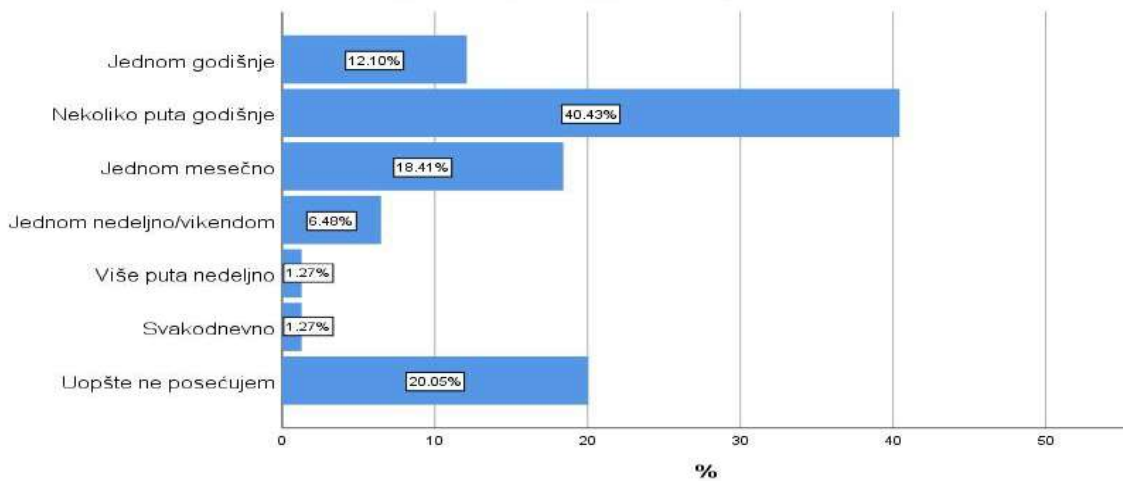

Od 2.421 srednjoškolca oko 52% su korisnici alkohola, a 8,3% su ga koristili ranije.

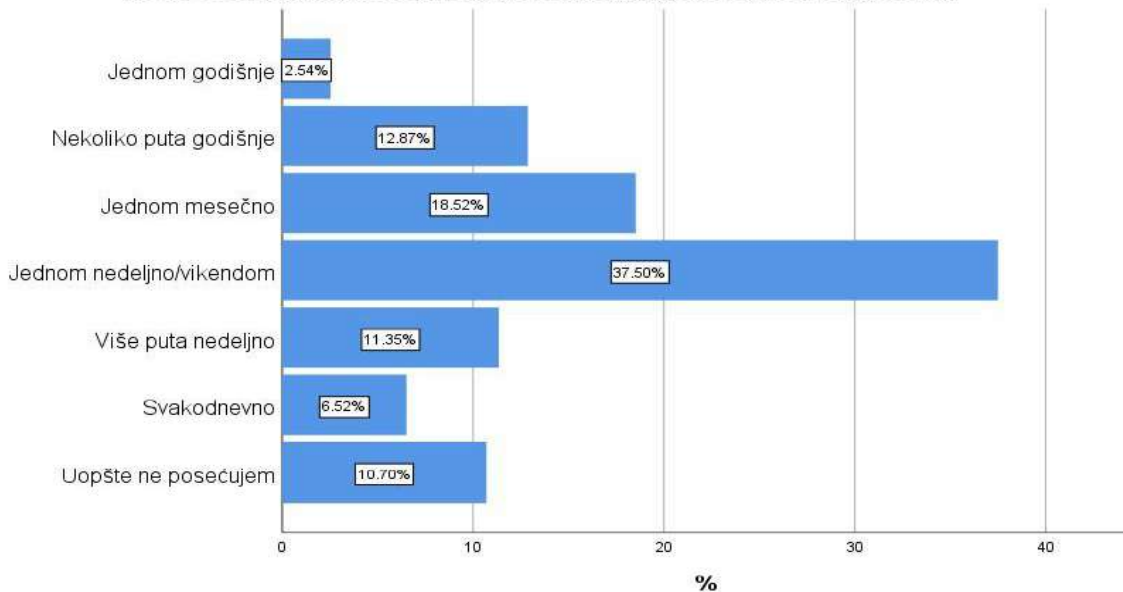
Od 2.377 srednjoškolaca 3,7% je korisnika droge (bez obzira na vrstu), a 3,5% je drogu koristilo ranije.

Koliko često posećujete ili prisustvujete manifestacijam kulturnog ili zabavnog karaktera (pozorišta, galerije, muzeji, koncerti, bioskopi, festivali...)?

Na ovo pitanje odgovor je dalo 2.439 srednjoškolaca. Svaki drugi srednjoškolac (52,1%) prisustvuje manifestacijama kulturnog ili zabavnog karaktera jednom ili nekoliko puta godišnje, a 20% uopšte ne posećuje ove manifestacije.

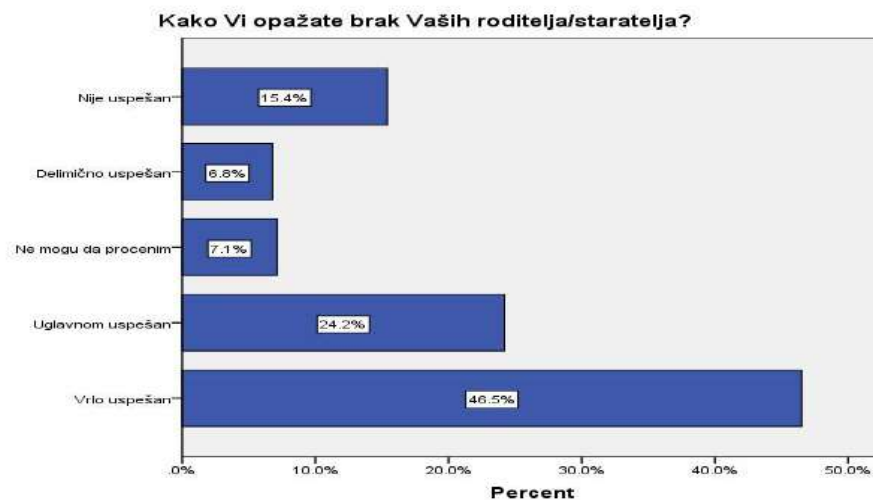
Koliko često izlazite, idete u noćni provod (kafane, pabove, noćne klubove...)?

Od 2,440 srednjoškolaca oko 1/3 ide u noćni provod, jednom nedeljno/vikendom, a oko 18% više puta nedeljno ili svakodnevno. Oko 11% srednjoškolaca uopšte ne posećuje kafane, pabove, noćne klubove i sl.

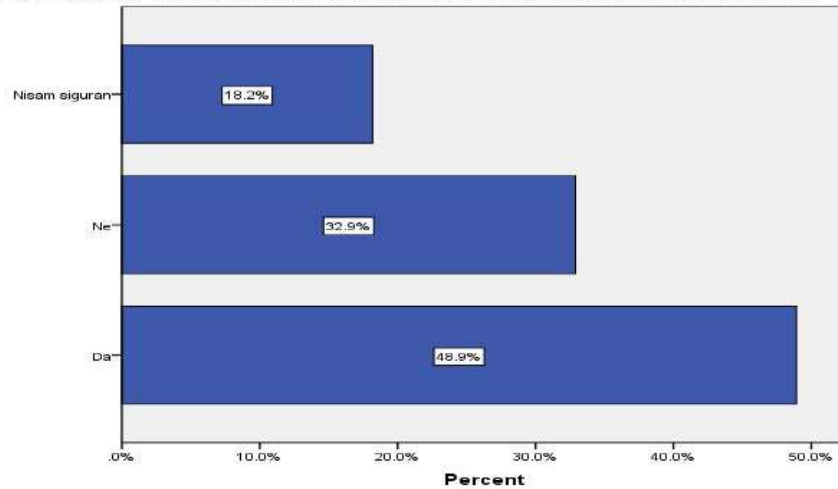
III BRAK I PORODICA

Od ukupno 2.456 anketiranih učenika na pitanje kako opažaju brak svojih roditelja nije odgovorilo 80 (3,3%) učenika. Približno tri četvrtine učenika od 2.376 učenika naše studije koji su dali odgovor na ovo pitanje ocenjuje brak svojih roditelja kao vrlo uspešan 1.105 (46,5%) ili uglavnom uspešan 575 (24,2%). Stav o braku svojih roditelja nema 7,1% srednjoškolaca.

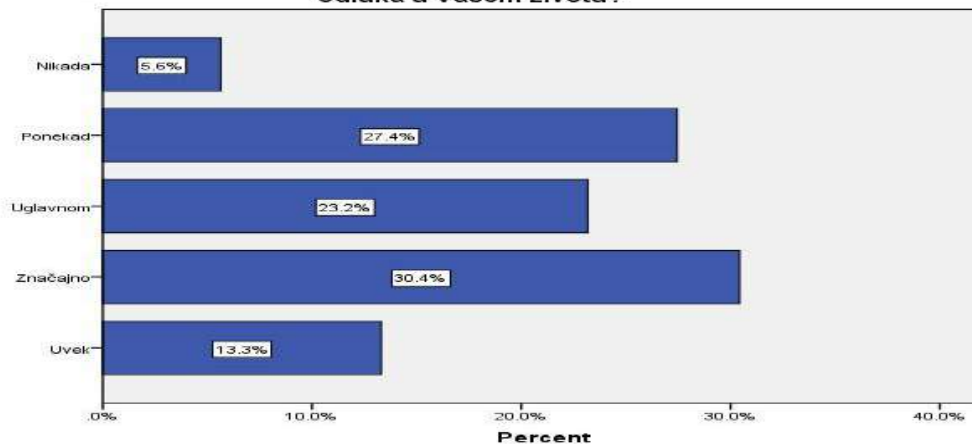
Od ukupno 2.456 anketiranih učenika na pitanje da li bi želeli da njihova buduća porodica bude slična sadašnjoj porodici odgovor nije dalo 52 (2,1%) učenika. Među učenicima koji su odgovorili na ovo pitanje svaki drugi, odnosno 1.176 (48,9%) učenika je navelo da bi želelo da njihova buduća porodica bude slična njihovoj sadašnjoj porodici, jedna trećina ili 791 (32,9%) učenik to ne bi želeo, 437 (18,2%) učenika nije sigurno šta bi želelo.

Da li želite da Vaša buduća porodica bude slična Vašoj sadašnjoj porodici?

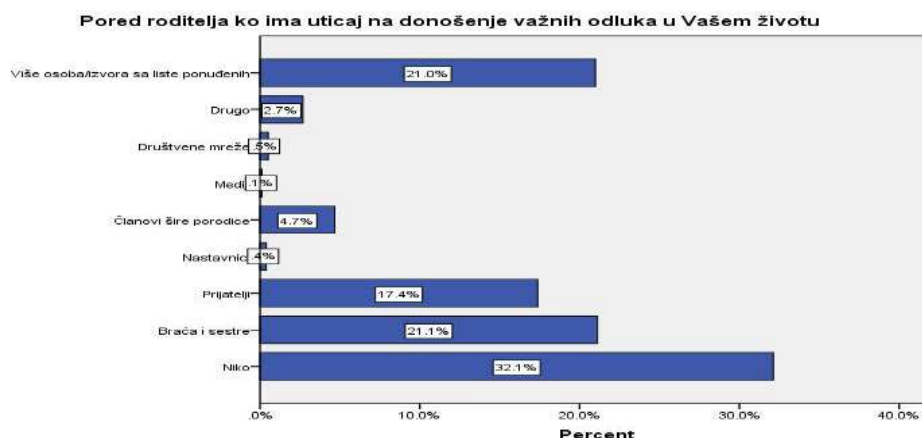
Na pitanje o uticaju roditelja na donošenje važnih odluka nije odgovorilo 44 (1,8%) od ukupno 2.456 anketiranih srednjoškolaca. Približno jedna četvrtina učenika koji su odgovorili na ovo pitanje navodi da roditelji uvek 321 (13,3%) ili značajno 734 (29,9%) utiču na donošenje važnih odluka u njihovom životu. Ostali učenici ističu da roditelji uglavnom 559 (22,8%), ponekad 662 (27,0%) ili nikada 136 (5,5%) utiču na donošenje važnih odluka u njihovom životu.

U kojoj meri Vaši roditelji, staratelji ili hranitelji utiču na donošenje važnih odluka u Vašem životu?

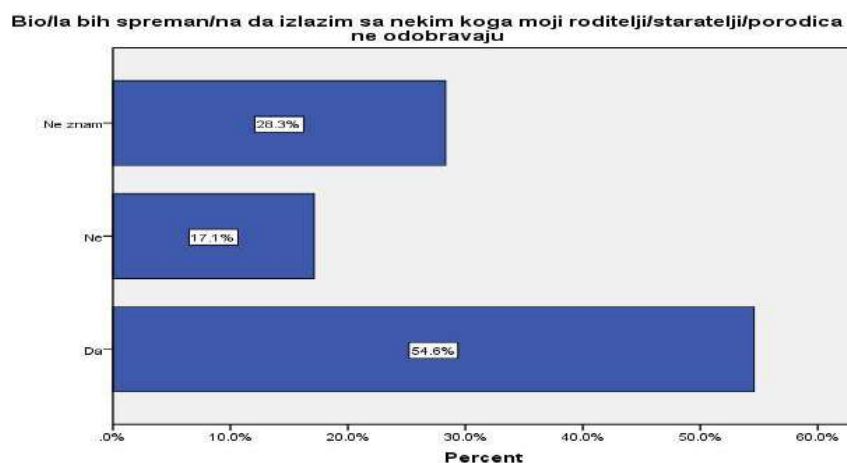

Trećina, odnosno 756 od 2.353 (32,1%) učenika koji su odgovorili na pitanje o uticaju drugih na donošenje važnih odluka u njihovom životu navodi da niko osim roditelja nema na njih uticaj. Pored roditelja na 497 (20,1%) učenika značajan uticaj na donošenje važnih odluka imaju braća i sestre, na 409 (17,4%) uticaj imaju prijatelji, a 494 (21,0%) učenika je pod uticajem više osoba iz

okruženja. U manjem procentu učenici navode da na donošenje važnih odluka u njihovom životu uticaj imaju članovi šire porodice 110 (4,7%), društvene mreže (0,5%), nastavnici 9 (0,4%), mediji 3 (0,1%) i drugi 63 (2,7%) kao što su bake i deke, emotivni partneri, psiholozi, mentori i „Baka prase“ .

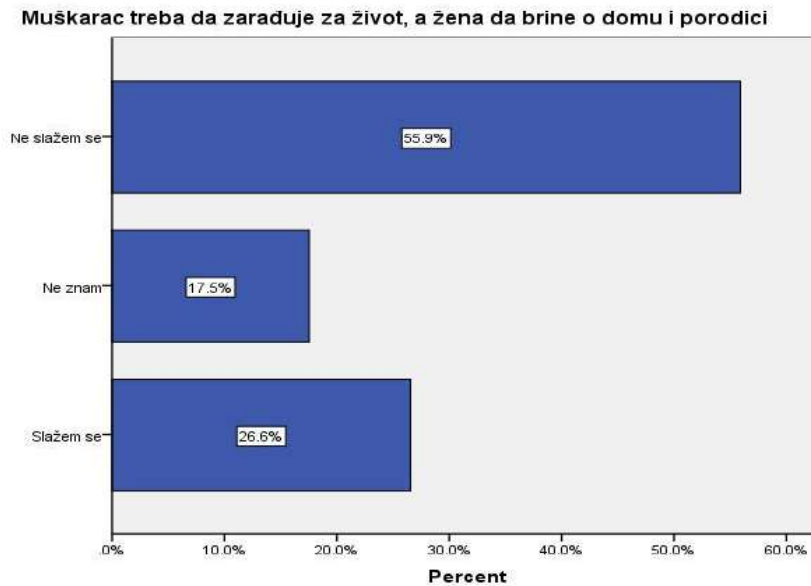

Od ukupno 2.456 anketiranih učenika na pitanje da li bi bili spremni da izlaze sa nekim koga njihovi roditelji/staratelji/podroica ne odobrava odgovor nije dalo 50 (2,0%) učenika. Polovina onih koji si odgovorili na ovo pitanje 1.313 (54,6%) je spremna da izlazim sa nekim koga njihovi roditelji/staratelji/podroica ne odobravaju, 412 (17,1%) nije spremna, 681 (28,3%) ne zna da li bi bila spremna.

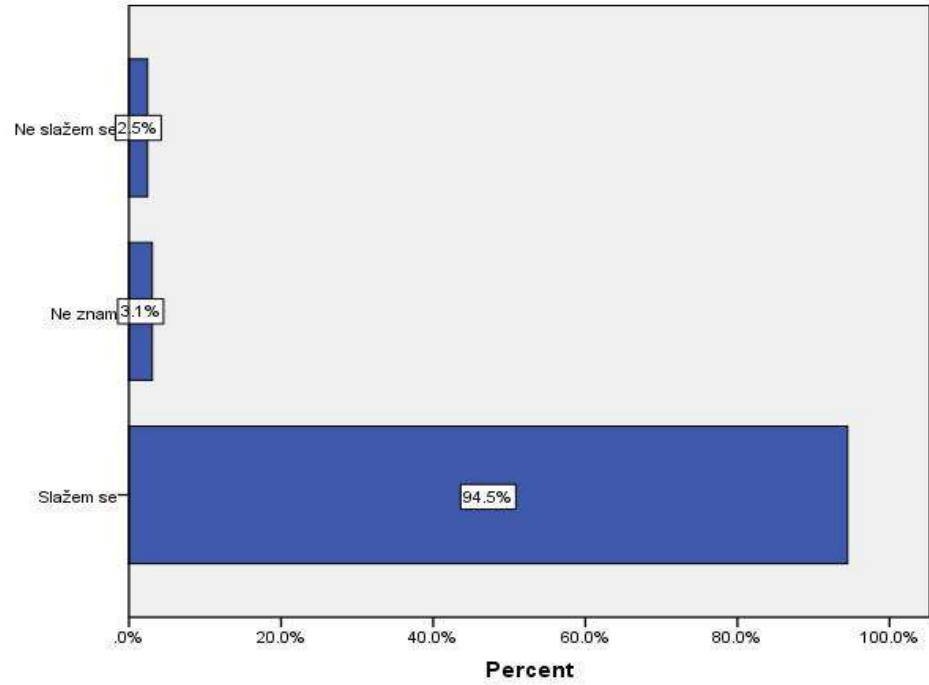

Kada su u pitanju stavovi učenika naše studije u vezi sa rodnim ulogama u porodici među onima koji su odgovorili na pitanja koja su ispitivala stavove njih, 633 (26,6%) se složilo da muškarac

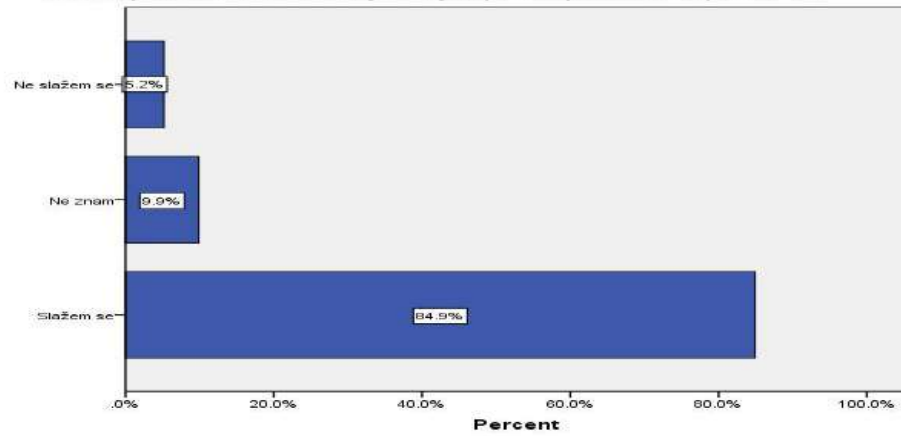
treba da zarađuje za život, a žena da brine o domu i porodici, 2.273 (94,5%) se slaže da oba supružnika treba da daju svoj doprinos u odgajanju dece, 2.029 (84,9%) se slaže da oba supružnika treba da daju svoj doprinos porodičnim prihodima, 1.048 (43,8%) se slaže da oba supružnika treba da provedu isti broj sati radeći kućne poslove i 175 (7,3%) se slaže da supružnik koji više zarađuje treba da donosi konačne odluke.

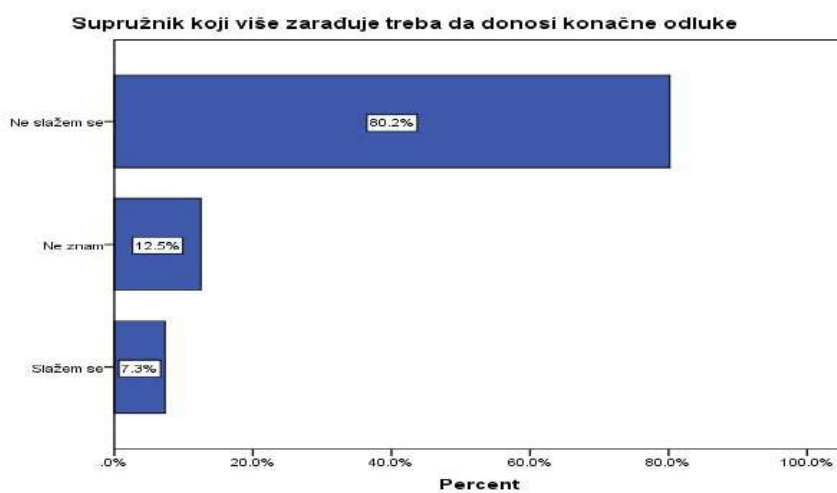
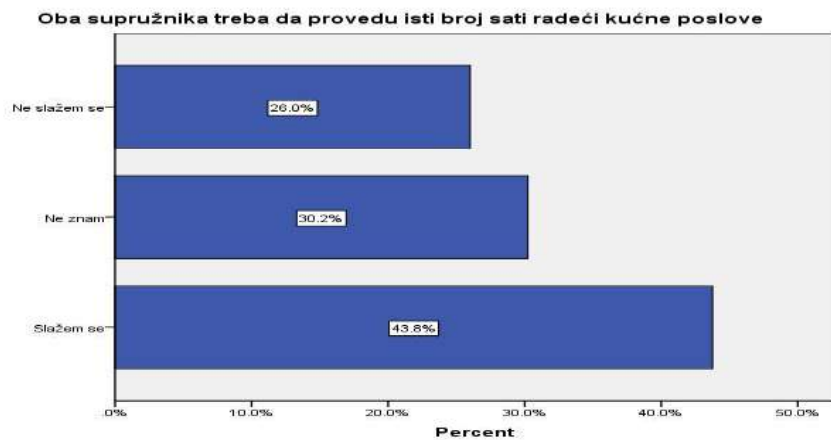

Oba supružnika treba da daju svoj doprinos u odgajanju dece

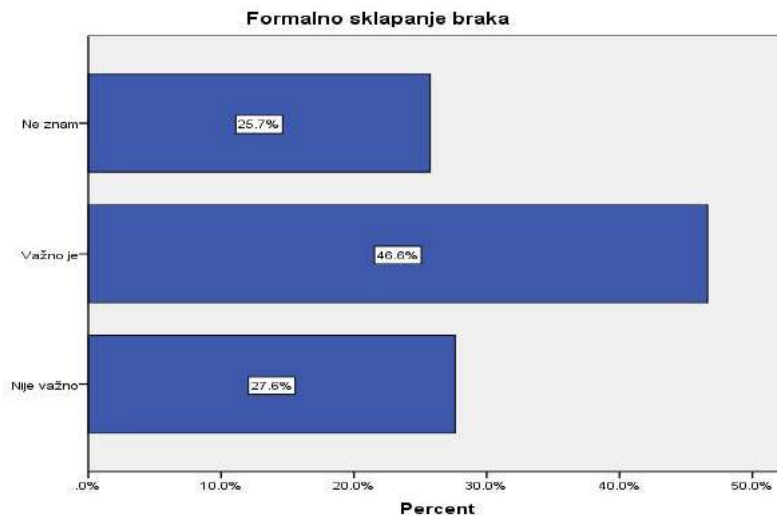

Oba supružnika treba da daju svoj doprinos porodičnim prihodima

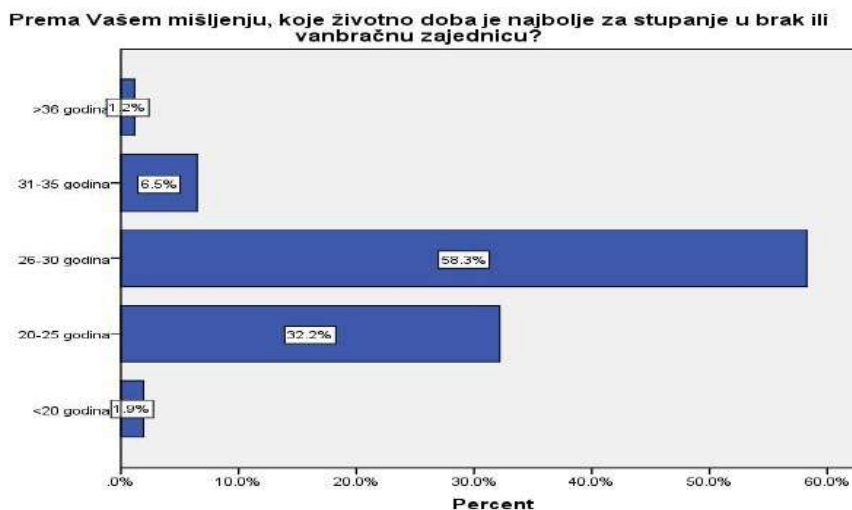

Formalno sklapanje braka je važno za 1.112 od 2.385 učenika naše studije koji su odgovorili na ovo pitanje, odnosno 46,6%, za 659 (27,6%) učenika formalno sklapanje braka nije važno, 614 (25,7%) ne zna.

Od ukupno 2.456 anketiranih učenika 60 (2,4%) nije dalo odgovor na pitanje koje životno doba je najbolje za stupanje u brak ili vanbračnu zajednicu. Polovina učenika 1.396 (58,3%) koji su odgovorili na ovo pitanje smatra da je najbolji uzrast za sklapanje braka period 26-30 godina, 771 (32,2%) uzrast 20-25 godina, 155 (6,5%) uzrast 30-35 godina, 46 (1,9%) period pre 20 godina i 28 (1,2%) nakon navršanih 35 godina.

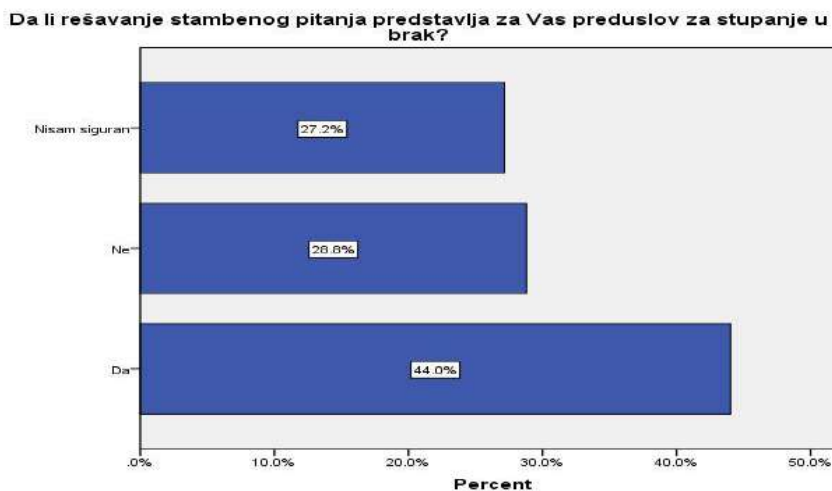

Od ukupno 2.456 anketiranih učenika 195 (27,9%) nije dalo odgovor na pitanje kada bi želeli da stupite u brak u odnosu na završenu školu. Približno polovina učenika 1.064 (47,1%) smatra da je najbolje sklopiti braka nakon završenog fakulteta, 448 (19,8%) smatra da bi trebalo sklopiti brak odmah po pronalasku željenog partnera bez obzira na sve drugo, 447 (19,8%) smatra da je najbolje

sklopiti brak nakon završenih master studija, a u manjem procentu učenici smatraju da brak treba sklopiti nakon završenih doktorskih studija 177 (7,8%) i srednje škole 125 (5,5%).

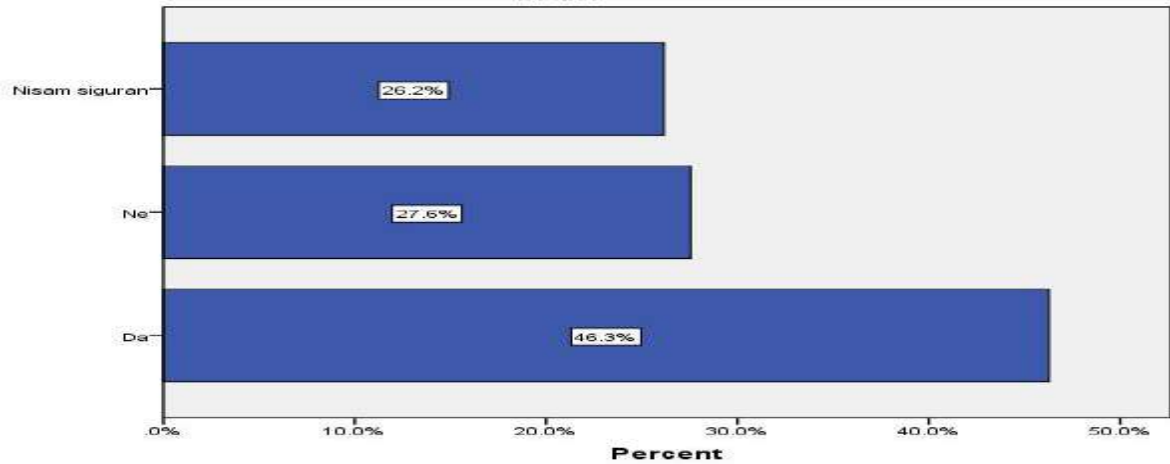

Dve petine učenika koji su dali odgovor na pitanje da li je rešavanje stambenog pitanja preduslov za sklapanje braka njih 1.050 (44,0%) smatra da rešavanje stambenog pitanja predstavlja preduslov za stupanje u brak, 687 (28,8%) smatra da to nije preduslov, 648 (27,2%) nije sigurno po ovom pitanju. Od ukupnog broja anketiranih učenika njih 71 (2,9%) nije dalo odgovor na ovo pitanje.

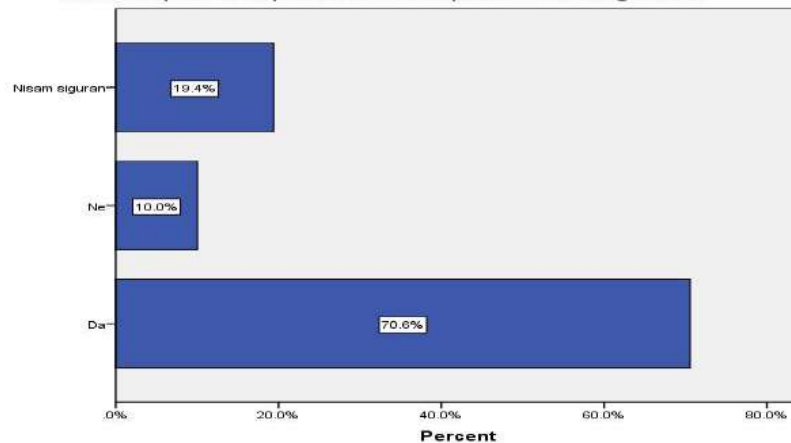
Slično, dve petine učenika koji su dali odgovor na pitanje da li je zasnivanje radnog odnosa preduslov za stupanje u brak njih 1.095 (46.3%) smatra da zasnivanje radnog odnosa predstavlja preduslov za stupanje u brak, 652 (27,6%) smatra da to nije preduslov, 619 (26,2%) nije siguran. Od 2.456 učenika njih 90 (3,7%) nije dalo odgovor na ovo pitanje.

Da li zasnivanje radnog odnosa predstavlja za Vas preduslov za stupanje u brak?

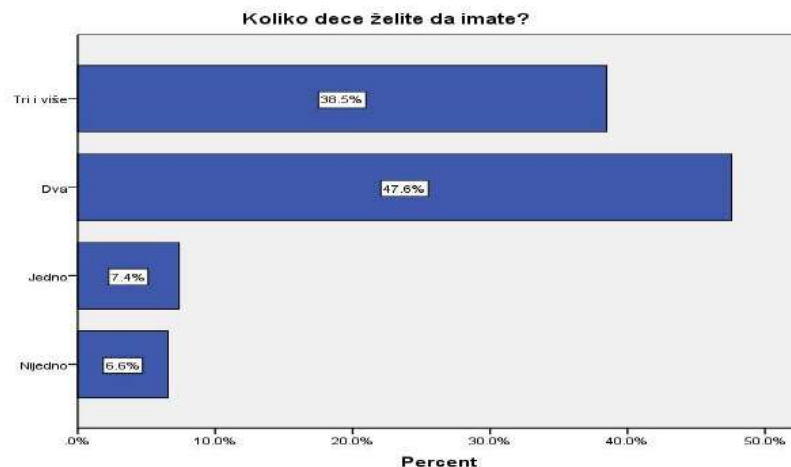

Od 2.456 učenika 54 (2,2%) nije dalo odgovor na pitanje da li bi promenili prebivalište zbog sklapanja braka. Među učenicima koji su odgovorili na ovo pitanje, većina 1.695 (70,6%) učenika bi promenila prebivalište zbog sklapanja braka, 241 (10,0%) ne bi to uradilo, 466 (19,4%) nije sigurno.

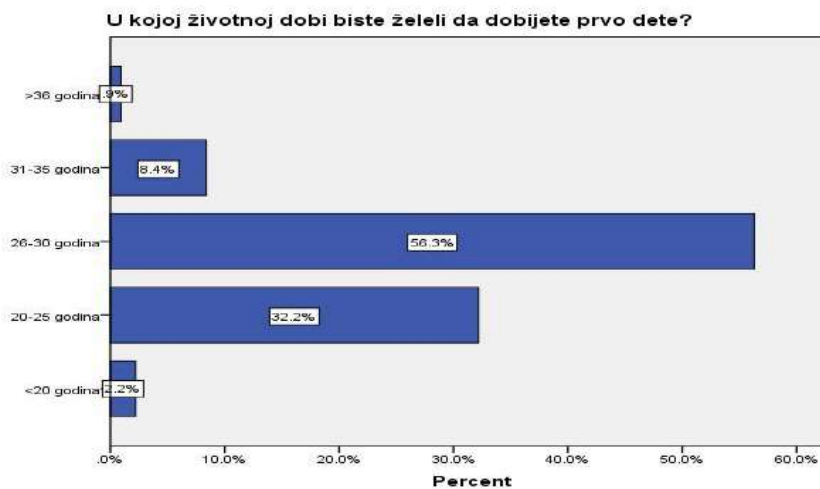
Da li ste spremni da promenite mesto prebivališta zbog braka?

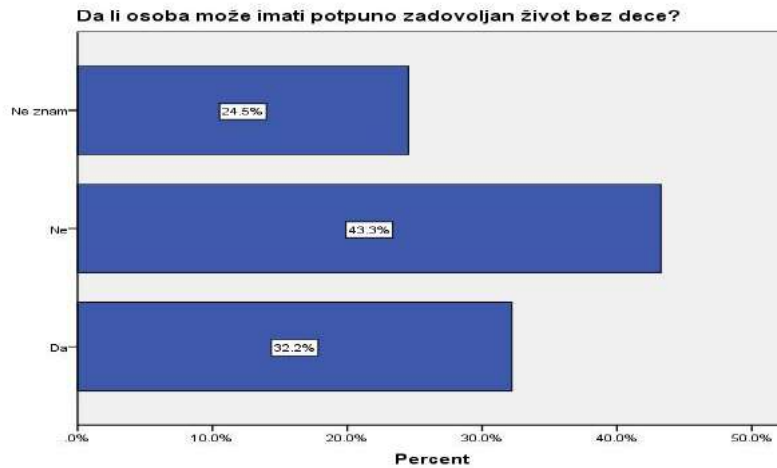
Od ukupno 2.388 učenika koji su dali odgovor na pitanje o broju dece koji bi želeli da imaju, polovina 1.136 (47,6%) je istakla da želi da ima dvoje dece, 919 (38,5%) želi da ima tri ili više deteta, 176 (7,4%) želi jedno dete, a 157 (6,6%) učenika ne želi da ima decu.

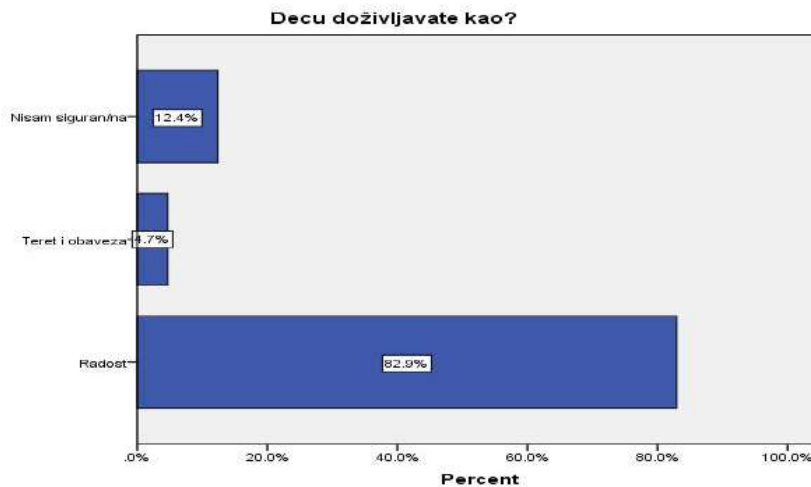
Od 2.456 učenika 191 (7,8%) nije dalo odgovor na pitanje u kojoj životnoj dobi bi želeli da dobiju prvo dete. Polovina učenika 1.275 (56,3%) koji su odgovorili na ovo pitanje smatra da je najbolji uzrast za rađanje prvog deteta period 26-30 godina, 729 (32,2%) smatra da je to uzrast 20-25 godina, 190 (8,4%) smatra da je to uzrast 30-35 godina, 50 (2,2%) smatra da je to period pre 20. godine, dok 21 (0,9%) smatra da je to uzrast nakon navršenih 35 godina.

Od ukupnog broja anketiranih učenika njih 43 (1,8%) nije odgovorilo na pitanje da li se može imati potpuno zadovoljan život bez dece. Među učenicima koji su dali odgovor na ovo pitanje njih 1.044 (43,3%) smatra da osoba bez dece ne može imati potpuno zadovoljan život, 777 (32,2%) smatra da osoba može imati potpuno zadovoljan život bez dece, a 592 (24,5%) učenika nisu sigurna.

Od 2.413 učenika koji su odgovorili na pitanje kako doživljavaju decu, većina učenika 2.001 (82,9%) decu doživljava kao radost, 113 (4,7%) decu doživljava kao teret i obavezu, 299 (12,4%) nije sigurna u svoje mišljenje po ovom pitanju.

Od ukupno 2.456 učenika njih 44 (1,8%) nije odgovorilo na pitanje da li je za srećan brak potrebno imati dece. Ukupno 1.127 (46,7%) učenika koji su odgovorili na ovo pitanje smatra da je za srećan brak važno imati dece, 834 (34,6%) smatra da nije važno imati dece za srećan brak, 451 (18,7%) učenika nije sigurno.

Da li je za srećan brak važno imati decu?

